

Від Головного Уряду Р. Н. Союзу в Америці.

Розмет за місяць Вересень 1908.

В. 3. Кость Кубан, ум. 8 VII. 08.	1000 00
В. 48. Іванів Іван, ум. 29. VII. 08.	1000 00
В. 108. Стефуряк Гриць ум. 31. VII. 08.	1000 00
В. 144. Гудан Стефан, ум. 13. IV. 08.	500 00
В. 121. Ленчак Андр., ум. 3. VIII. 08.	600 00
В. 85. Вашишин Гриць, ум. 8. VIII. 08.	1000 00
В. 123. Білецький Василь, ум. 17. VIII. 08.	1000 00
В. 140. Шандровський Теод. ум. 18. VIII. 08.	1000 00
В. 71. Пласконь Стеф. ум. 21. VIII. 08.	1000 00
В. 115. Галайда Петро, ум. 23. VIII. 08.	1000 00
В. 108. Юлія Сусідка, ж. Йос. ум. 21. VII. 08.	400 00
В. 37. Кирило Ева, ж. Йос. ум. 1. IX. 08.	400 00
В. 46. Ю. Венбловська ж. Ник. ум. 16. IX. 08.	400 00
В. 14. Болещак Василь, в домі вумаш.	150 00
В. 121. Ставровський Іван, нев. слаб.	100 00
В. 24. Сімко Стефан, утрата ока	200 00
В. 104. Ватраль Теодор, утрата ноги	200 00
В. 115. Маренчак Войтїх	100 00

Разом

11,050 00

Платня гол. урядників за Вересень	190 00
Адміністрація Союзу за Вересень	135 62
Друк латинськ. буквами і typewriter	195 45
Весь розхід виносить	11,571 07

Член на ціле посмертне платить 1.45 дол., а на половину посмертного 80 цнт.

Д. Капігула, председатель. С. Ядловский, секретар.
А. Шаршонь, касієр.**Вороги гр. кат. церкви в Америці в моральнім освітленю.**

В 18 ім н рі церковної часописи „Нива“, що виходить у Львові, в Галичині, появилася помітна стаття з Америки, яка кидає дуже характеристичне світло на головних вождів кирилі проти гр. кат. американського єпископа. Тому, що крім кількох галицьких священиків ніхто більше в Америці не читає сей часописи, ми вважаємо за відповідне вибрати маркантніші уривки із згаданої статті і заваяомити з ними ширшій американський загаль. Заявляємо, що в засіді ми бридамо ся наводити в полеміці людей поименно; тому однак, що вороги не вичуть ся в борбі проти єпископа якоюсь моралею, ніхто не може й від нас домагатись, щоб ми обходились з ними по джентельменськи. Впрочім, не ми тут будемо говорити, а говорити-ме „Нива“. Читаємо в ній отже так:

Коли Іх Пресвященство Сотер іхали по своїх єпископських священиках в Рим, вступили були до Унгвару, щоби відвідати Пресвященного Експедицію Фірцака. В часі свого побуту в Унгварі зголосив ся до Пресвященного син Жатковича, редактора московско-схизматичного „Вістника“, що є органом ніби греко-католицького братства „Соединенія“ і просив Пресвященного о єрейські священики в тім наміреню, щоби бути священиком в Америці. Пресвященні сквази йому, що радо його, себто молодого Жатковича висвящать, коли лише виявжає ся потрібними до сего стану студіями. Та бідний кандидат до духовного стану, хоч був 4 роки на богословію, не мав ні одного іспиту, тож цілком природно, що Пресвященні не могли його висвятити. Обурений синок написав тоді до татунця, що Єпископ Ортинський не хоче його висвятити. І ще Пресвященного не було в Америці, а вже господи Жаткович розписав ся проти Пресвященного, щоби пімстити ся за се, що Пресвященні не висвятили його синка. Осє маєє перше жерело мож повісти дьявольської ненависти редактора. В вдумуваню клевет на Пресвященного перевисшівив з певністю усіх клеветників і колеб існувала яка нагорода за клевету (от прим. як є нагороди Нобля), то Жаткович повинен єї дістати перший.

Вже з самого початку побуту Пресвященного Сотера в Америці многи священики стали домагати ся від Пресвященного, щоби скликає духовний зїзд в справах американської церкви. Пресвященні були противні сьому зїздові, бо еще самі не знали гаразд американських церковних відносин, та коли священики стали представляти, що нарід буде неспокійний, коли не буде такого зїзду себто віча, Пресвященні згодили ся на зїзд в Нью-Йорку.

Зїзд сей відбув ся. Межи ріжними церковними і народними справами полагоджено також на сїм справу матеріального забезпечення Пресвященного. Ухвалено іменно, щоб кожда церква дала на удержанє Пресвященного 5 процент від своїх бруто доходів. Обчислено що колеб всі церкви греко-католицькі платили сей 5 процент себто, як тут в Америці називають катедратікум, сего Пресвященні будуть мати пересічно місячно 1000 доларів, що звінци вистарчало би на ведене хати.

Сю ухвалу використав Жаткович в сей спосіб, що розписав ся у „Вістнику“, що Пресвященні скликає лиш на се віче, щоб забагатіти і став писати бевнастанно обридливі статі, де все підносив платню Пресвященному, так, що підніс сю платню на 30 000 доларів, хоч в дійсности Пресвященні жакуть з парохії, бо катедратікум дуже не значне. Всі священики, що не хотіли, щоби взагалі в Америці був гр. кат. Владика, збунтували церковні уряди, щоби катедратікум Пресвященному не вислали. — До сих священиків, що не хотіли взагалі мати Владика, належить до 40 угорських священиків, но і намі священики перевертні, як Гумецький et Co.

Звісно, що загально наш нарід є бідний і тут в Америці, тож Жаткович мав сю ціл в своїх клеветах щоби представляючи Пресвященного яко богача, зробити Іх особу немилую серед народа. Бо у бідного чоловіка легко збудити зависть і ненависть, коли даний бідак не є на скрізь християнином. На сих клеветах не скінчив Жаткович, але через своїх приятелів як Др. Юлія Гаджегу поміщує подібні клевети і в унгварській „Науці“, котру редагує священик О. Августин Волошин автор рускої граматики, що тепер недавно вийшла в Угорщині. Правда? що се класичний скандал і можливий лише у нас, щоби священик поміщав обридливі, ложні клевети на Владика у той самій віри, обряду і народности? Се не лиш не по християнськи, але і не по звяірачому, хіба по дїявольськи. Знаєте тепер вже, що є жерело ненависти Жатковича до Пресвященного. І вже від року нема ні одного числа „Вістника“, щоби не було в нім хоч одной, а навіть 2 або 3 сторін (не шпальти) клевет на нашого Архієрея.

Подібною ненавистію до Архієрея, як Жаткович, палає о. Лавришин, дерун першої класи—звісний зі сїх своїх чеснот в цілій Америці. З ним складалась осє така трагічно комічна пригода.

Отець Л. від смерті своєї жени острив зуби на єпископску мітру. Коли стала ходити чутка, що Святійший Отець справді пішле єпископа в Америку, один із своїх Л. рішив ся використати сю чутку. Написав отже в Угорщині лист до Л., в котрім пише йому, що Л. стане американським єпископом, лиш нехай йому себто авторови листу пішле на деякі формальности 7.000 корон. Дурний Л. післав сьому кожному своякови 7.000 корон, а сей покористував ся ними як хотів і знав; а тим часом єпископом став Пресвяв. Сотер. І якже не гнївати ся і ненавидїти Того Пресвяв. Сотера, що займив сей уряд, котрий в Л. мріяв належав до нього!

Таж він видав на сю ціл аж 7.000 корон! А може сей єпископ зробіть його хоч генеральним віка-

рієм і мітратом? Бож прецінь шкода, щоб мітру і фїюлету вїдав міль. Але о горе! Пресвяв. Сотер сего не зробав! — Колиж так, то смерть йому, сьому Ортинському, сьому „Полякови“ і т. д. Отже Жаткович знайшов в особі Л. найбільшого помічника, щоб клеветати на Пресвященного.

Але „aller guten sachen sind drei“. Знайшов єя еще один отець, з котрим судьба пожартувала так, як і з Л., а сим був о. Зубай. Свого часу, коли американське духовенство просило Святійшого Отца о греко-католицького Єпископа, поставило було о. Зубая яко кандидата на Владика.

І до Зубая написав „добрий свояк“ по 4.000 корон, що коначні для полагодженя деяких орудок, щоби стати Єпископом. Добрий свояк мав на стілько собісти, що потягнув о. Зубая лиш на 4.000 корон, а не як Л. аж на 7.000 корон. І о. Зубай в сїй милій надїі, що стане князем церкви справив собі чудову мітру, прекрасні ризи і т. д. аж тут пек йому, єпископом не о. Зубай, а якийсь „поляк“ Ортинський.

Ага покушаєш Ти — Ортинський, що то значить бути греко-катоцьким Владикою в Америці. І далі рїти!

В сей спосіб з'явила ся в Америці прегарна гультайська трійка, а в сїй трійці на жалє аж двоє греко-католицьких священиків.

Ся трійка з'органїзувала „чорну лігу“ — товариство із священиків і світських, щоби на кождім кроці нищити Владика. Они збунтували людий, щоби не носили від церковий катедратікум, се є даток на удержанє Єпископа, котрий складають і усі церкви латинські своїм архієреям, а складають в такїй обильности, що латинські Владика щоби року вислають по кілька або кільканадцять тисяч лиш від себе на Петровий грїш.

Ся трійка маючи в своїх руках „Вістник“ і подругу „Правду“, орган схизматиків під опікою о. Обушкевича (о. Т. Обушкевич є основателем „Правди“) і співробітництво в других схизматичних шматах як „Поступь“, „Світь“ і т. д., настроїли часть загалу ворожо до свого Архієрея і постарали ся о се, що на загальнім вічу „Соединенія“ заломогового товариства гр. кат. угорських Русинів вибрано знова Жатковича редактором, а на прочих урядників вибрано еще гірші індівідуа. І хоч головний уряд попередний сбікрив товариство „Соединеніє“, на кільканадцять тисяч доларів, то дано йому абсолюторію, а навіть вибрано його в більшій части голосів знова на других два роки. Своєю дорогою вічевики, себто сї делегати, що вибрали сей злодійський уряд, — були Л. і командією, розпїті до крайних границь вже першого дня коли прибули на віче.

Ми думаємо, що до висше наведених слів додати якийсь коментар — річ зовсім злишня; шановний читач „Свободи“ може вирсбити собі сам найліпше понятє, які то „моральні“ мотиви спонукали верховодів в „Соединенія“ виповісти борбу на жите і смерть гр. кат. єпископови... Мудрому досить!

Н156 Оголошенє.

Понеже члени (Stock Holders) бувшої бізнесової інституції

„Русий Народний Дім в Америці“

домагають ся, щоби скликати мітинг членів (Stock Holders), аби ясно довідались, як справи ліквідаційні стоять, длятого сею дорогою повідомляє ся всіх членів (Stock Holders) „Р. Н. Дому“, а властителей шерів „А“, що мітинг „Р. Н. Дому“ відбуде ся дня 12 Октобра в понед. вечером точно о 8-ій годїні в гали Дюнізія Голода в Jersey City, N. J. 38 Green Str.

Прибувші на мітинг члени не мають права жадати звороту коштів подорожи. Так само ліквідаційні урядники мусять явитись на мітингу на власний кошт і здати свої справозданя.

Jersey City, 24. Септембра 1908.

К. Кирчів,
председатель ліквідаційного комітету.

Андрій Граб—но.

Як баба Горбулиха зробила страйк.

Оповіданє.

(Конець.)

Зачувши крик, з цілого села зачав збігати ся народ, більші парубки, дівчата та дівчора.

— Що таке? — Хто там кричить? — Що за гвалт? — Га? Бунт? — Страйк! — Який страйк? Хто страйкує? Га? Баба Горбулиха страйкує! Славно!

Жандарм побачивши кругом себе народ, трохи злякав ся, але нагадавши собі, що певно хто-небудь бачив, як баба Горбулиха його била, розлютив ся і ухопивши за шаблю, верещав:

— Беріть її! Виять її, вона соціалістка! страйкує!..

Що вона проти цисаря казала!

Брешеш, брешеш, брешеш сучий сину, брешеш! — ловотіла баба Горбулиха, махаючи ожогом. — Нічого я не казала... Сам він мене, люди добрі, трохи не зарубав шаблякою, щоби йому руки покорчило, гадині!

— Що за гвалт? Га? Що, се бунт? — Се з натовпу протиснув ся війт а за ним трьох десятників.

— Виять її!! Крутять її! Затупотів ногами жандарм, побачивши війта з десятниками, і, набравши відваги кинув ся з шаблею на бабу Горбулиху, але не влучив, а вдарив лиш по ожогу, аж забрешло.

Ах ти, нечиста сило! Ось тобі! — Баба Горбулиха замакнула ся на него ожогом, та у ту хвилину на неї наскочили десятники й почали вязати.

— Виять її! командував війт. — Так! Добре! Ади бунтує ся, та ще така стара баба!

— Тьфу тобі межі очи дурню! — плюнула баба Горбулиха справді у саму пизку війтови, що крутив ся перед нею тоді, як її вязали руки!

— Ах ти, чортова бабо! — крикнув війт, утираючи ся рукавом. — Ти знаєш, кому у вічі плюєш? Га?

Жандарм підбіг і вдарив Горбулиху кулаком меж плечі, але з натовпу закричали:

— Ей ти, панська помийнице! Бабу не бий! Відважний бити стару бабу та ще й звязану!.. От воюка раз: з бабами воює... Сволоч! Доки вони будуть...

— Мовчати? Що се? Бунт? Га?

— Страйк! крикнув якийсь хлопець.

— От я вам покажу страйк! Розійти ся! Що ту таке? А ви, війте на того супокійно давите ся? Бунт, а ви нічого не робите!

— Гаєди, розходіть ся! — звернув ся війт до товпи. Розходіть ся по добру, бо дізнає ся староста, то буде вам...

— Не боїмо ся твого старости.

— Хто то там такий розумний обачає ся, га? Ану вижди! Я тобі покажу, як проти начальства такі слова. Бунтівники! От наїдуть на вашу голову гуляни, то тоді пізнаєте, почему локоть панської ласки!

— Фю, фю, фю — засвістав з заду якийсь парубок.

Товпа регоче ся.

— Анцихристи! Душогуби! — верещать звязана баба Горбулиха! — Бунтарі... Самі ви бунтарі! Колодите людей! Мучите народ бідний, щоби вам добра не було, щоби вам світа сонця не бачити, щоби вам... — Гей, стара, стули губу! — звертає ся до неї війт. — Ти знаєш, ще плетеш, Га?

— Держіть її! — репетує жандарм. Держіть добре, щоби не втікла. Ах ти, чортова відьмо.

— Щоби ти повісив ся, антипку! Бийте їх, люди добрі, що ви їм в зуби дивите ся!

— Цить, бабо, не бунтуй! наминає війт. — Ведіть її на постерунок... Та що се справді: війт дороги не має. Геть з дороги, чорти собачі! — Розійдіть ся, бо будемо стріляти!

— Ха, ха, ха! — регоче ся товпа. — Чим? Очима?

— Бомбою! Його голова як бомба!

— Та ні, не стрілять! бо у него голова з половою.

— Чорти! — лютує ся війт. — Бунтарі! — Ви чуете? — Ви чуєте? — звертає ся він до жандарма.

— Та де він там почує: йому баба Горбулиха намороки забила! — кричать хтось з товпи.

— Се бунт! Се прямо страйк! Рубайте їх шаблякою, не бійтеся!

— Натє, сами рубайте; та дивіть ся — скільки їх!

— Де ж ті у бісового батька гуляни? Віжіть за ними! Тут бунт аж-аж аж, а їх, чортів, нема! Віжіть хочь за вахмайстром!

— Його нема дома: поїхав до міста!

— Чорти! — репетує баба Горбулиха, та старає ся вирвати з рук десятників. — Бийте їх! — звертає ся до людей. — Розв'яжіть мене, а я сама їм так накладу, що їх всіх чорт вхопить!

— Ого, го: — регочуть в товпі. — Баба Горбулиха би їм дала! Баба би їм наклала!

— Чуєте? Чуєте? — кричить зляканий війт. — Свищіть! Свищіть у свисток в місті почувють... Свищіть, щоби гуляни йшли... Щоби усі гуляни!..

— У мене нема свистка. Посилайте десятника!

— Десятник! Трохеме! Сідай зараз на коня, та жени... лети до міста... дуй прямо до геніралата та кажи... кажи, що усе село... усе як є село, підняло бунт... страшенний бунт!

— Брешеш! — обиває ся з товпи. — Нічого нема: сами казате ся! Не їдь, Трохеме!

— Я не хочу, бо вони мене вб'ють, — каже Трохим.

— Ну, от вам! — ударив об поли війт. — От вам і усмирай їх! Ну, ведіть її на постерунок.

Зв'язану бабу Горбулиху велично ведуть на постерунок, як на Голгофу, а увесь наряд рушає як на процесію.

— Розійдіть ся: — кричить війт.

— Розійдіть ся, ви знаєте, що се бунт? Та коли не послухаете, в криміналі погнієте, кажу вам! Ну, розійдісь хоч ти, Максиме, ти ж чоловік, як чоловік... — А ми що? Не люди? Ах ти, прихвостне панський! Чуеш!

— Балакай, балакай! От дійдемо на постерунок, там я тобі вкорочу язика. Я тобі покажу, як проти війта таке говорити!

Доходять до постерунку, але тут товпа ще збільшає ся.

— Кого се повели? Чи не Давида?

— Та де Давида: бабу Горбулиху,

— Та кажи, не жаргуй!

— От жартувати з тобою!.. Кажу ти, бабу Горбулиху...

— Та справді?

— Вігме!

— Се історія! за що ж?

— Зробила, братіку, жандармови страйк.

— Який страйк? що ти торочип?

— Як, який справнешдий: ожогом вдовож та впоперек!

— Так їм і треба, сучим синам!

— Та хіба ж це страйк? Страйк зовсім що инше.

— А що-ж таке страйк?

— Страйк, се як хто кидає роботу, вимагаючи більшої плати, або коротшого робочого дня, або взагалі якого небудь поліпшення своєї долі... — учить хтось, але його мало хто слухає.

— Як, не кажи, а добре латала боки жандармови. Пам'ятати буде бабу Горбулиху!

— Ну й її же не солодко за се буде, — каже хтось боязливо.

— Що її зроблять?

— Як що? Замкнуть на кілька місяців.

— Чорт зна що! Нічого не буде! Нехай не чіпають ся старої баби. Доля вже вони всім... Усіх би їх...

— Ну, ти, брате, не той... не дуже... Тепер знаєш як? Ти уважай не той...

— Дурниця! Як що до чого, то й друком можна буде... Ще лучше їх як старим гвером.

— Через пів години ведуть бабу Горбулиху з постерунку до міста, до старости.

Люде боять ся йти до міста і від постерунку помалу розходять ся.

Невадого не тільки все село, але й усе місто знало, що бабу Горбулиху посадили за те, що вона „зробила страйк“.

Почувши про се, старий Горбул покинув на базарі коло сусіди віз і побіг до старости. Там вже був Данило, жонатий син і зять з дочкою, котрі теж прибігли, довідавши ся, що буде бабі Горбулисі, але нікого з них не пустили. Шукали Кирила, щоби йому розказати, але його нігде не могли найти. Вачили, що він пішов аж до Михайлівки і сказав, що не скоро поверне ся.

Казали, що бабу Горбулиху піпляють у великі бригадки, другі казали що розстріляють або повісять, бо тепер „такі параграфи“, що і бабів не жалують. Інші знова казали, що се залежить ще від того, за який параграф її будуть судити, чи за образу „має статую“, чи за який инший. Де хто радив Горбулеви подавати рекурсе до Відня.

Вернув ся нарешті і Кирило, а коли йому все розповіли, тільки руками сплеснув не розуміючи нічого. Ходив він на поліцію. Його кликали того, бо щось хотів ся спитати „пан комісар“.

Нарешті бабу Горбулиху... випустили. Тиждень посиділа вона за те, що побила жандарма. Вона йшла до дому і клала так штучно, як ніколи не клала, сусід клала і жандармів і уланів і старосту і намісника і усю власть, яку тільки знала. Всі стрічали її як героїню, і розпитували про її прагоду.

— Що-ж Вам, бабусю було?

— Рубили протокола! Іроди! Били та питали хто на селі бунтує?

— І били?

— Били-ж кажу, щоби ними било до сухої дороги, анцихристами, били! Ми, вас, бунтарів, усіх ка-

жуть перестріляємо! Ми вам, кажуть покажемо, „землі“ і „волі“! Ми вам, кажуть, сякі-такі, і те і десяте! Тільки влопіт через вас панам!

— Клопіт, каже?

— Клопіт. Йім, чортівський душам, клопіт, а нам? а міві? Продержали тиждень голоднісіньку, побрили, сідали, щоби їх за печінки сіпало, триста болячок їм у печінки, щоби їх грім побив, щоби їм...

— Хто се така залекла революціонерка? — стиха питає прохадяча мимо попадає свою наймачку що несе за нею кошик.

— А се тота баба Горбулиха, що зробила страйк!..

Робітничє питанє.

I.

Хотілоб ся попередю пановному читачеві в отсих вступних увагах вивести перед очи в систематичнім порядку пооданокі точки, в яких бачив би він положене теперішного пролетарят, а передовсім його стану нужду.

Історія виказала що безусловно мусить втворити ся там пролетарят, де розвиває ся капіталістичний устрій. Під пролетарятотом розуміє ся доживаний, нічим незв'язаний і безземельний робітничий стан, котрий нуждою е приневолений свої мясні запродавати на ціле своє життя другій людині, (своєму хлібодавцеві), людині які йдуть за капіталістом як тінь за чоловіком, які, — щоби так виразити ся — суть відворотною стороною богача — капіталіста. Під назвою пролетар не треба зовсім розуміти якогось обертюка-волокіту, котрий ся назва з початку лиш таке мале значіне; ся назва означає певну класу людей, які не мають ні земельної ні рухомої власности, та суть змушені жити лиш в праці своїх рук, менше о се, якого рода є ся праця. Приміром добре платні робітники в однім краю можуть фінансово далеко лучше стояти від дрібних ремісників, а однак перші, котрий і богачі, будуть числитися ся завжди пролетарями, а другі дрібною буржуазією. Колиб хотіло ся уникнути слеза пролетар, то тоді можна-б його заступити одиноко: денний зарібник. І дальше, коли буде готирити ся, для короткості, про зарібників, то завжди під сим іменем треба розуміти пролетаря.

Але і в пролетаряті суть ріжноманітні роди. І так розрізняємо пролетарят сільський, фабричний, і т. д. Ми будемо займатися лише пролетарятотом фабричним. Сей розпадає ся опять на різні категорії: робітників мужчин, жінок, дітвий; дальше на фахових і нефахових робітників. Якоісь певної границі між одними а другими ми не маємо. Звичайно фаховими числять тих, які приміром в Європі, відбули в якійсь галузі промислу „термін“ потім „визволили ся“ і т. д.

Жите пролетарятоту усіх країв має дуже багато точок зовсім східних зі собою якого-б ні рода був пролетарят.

І так першою східною точкою є непевність егзістенції. Сю сиричи-

нюють передовсім випадки індивідуальної натури, як хороба, каліцтво, нещасний случай і т. д. Усі ті люди, що живуть з праці своїх рук, а які заробляють лишень тільки, що сей заробок ледви їх виживить, в хвилику, коли їх заскочить недуга, або якась нещастє, суть засуджені на голодову смерть. У них з хвилику невідности до праці устають і всі жерела життя. Але ці жерела життя можуть устати також і без індивідуальної вини робітника. Се суть так загальні і часті в капіталістичнім устрою безробітє. Без вини робітника, без причини якогось елементарного нещастєя устає робота, і завдяки спекуляції одиниці цілі армії робітників суть засуджені на довготривалуючий голод, а часто і голодову смерть. Се є непевність робітничої егзістенції.

Рівнож спільною цікою усім пролетарям є цілковита зависимість від хлібодавця.

Вправді номінально денсь-робітник беручи ся до якоїсь праці не запродує себе босови в „тілом і душою“, як се бувало давнійше, тільки за певне винагородженє він віддає йому якусь певну скількість праці; однак мимо сього, він все такої є від боса і поза годинами праці в повній зависимий. Ся зависимість по перше слідна у тім, що робітник є звичайно прив'язаний до певного рода праці. Він посвятивши ся одному фахови, не має більше вибору в праці, коли взагалі хоче животити. Коли приміром боси в давім фаху змовлять ся — а се під нинішній часи щоденно лучає ся — і заявлять, що якогось нелюбого їм робітника не будуть довше держати, то се для дотичного рівнає ся буквальному засудови на голодову смерть. Дальша зависимість се то, що робітник мусить безусловно повинувати ся усім — не раз і глумим — розпорядженням боса. Кождий робітник в хвилику, коли переступить поріг фабричний аж до сеї хвилі, коли в фабрику вийде, є в повнім того слова значіно позбавлений усякої особистої свободи. Він є чистим рабоневільником. Такий стан зависимости є у пролетаря досмертний. Денний робітник завжди, до послідного свого віддиху лишиться тільки денним зарібником-пролетаром. Давнійше бувало таке: термінатор ставав по якійсь часі че-

лядником, а сей знова міг стати майстром. Нинішню роботу не лишила ся навіть і така надія „авансу“.

А се має свою причину в діловитій переміні праці так в її суті як і наслідках. Днесь усе залагоджує машина. Праця робітника при машині є невідносна, невольна і порівняно з давнішою працею рук. Вона живий організм чоловіка підчиняє бездушному механізмові машини. Чоловік мусить повзати ся своєю індивідуальною свободою. Даліше: машина праця зовсім не є нефаховим — як се деякі говорять. Вона лишень зменчує число робочих рук, дає менше людям спомоги до життя а вимагає спеціально вибраних, опитних людей. При щораз то геніальніших удіпшеннях теперішніх машин деякі говорять, що в невдовзі прийде час, коли зовсім неопатний чоловік днесь буде міг зовсім гарно обслужувати машину друкарську, завтра столярську, повзавтра кравецьку і т. д. Сей погляд є зовсім кулявий. Виучене обслуговувати якусь машину є такий сам спеціальний фак як і виучене ся якогось ручного ремесла. І тому праця машина розвиває так фізичні як і духовні спосібности чоловіка завжди тільки односторонно, в однім напрямі, цілком так само, як се колись було при ручній роботі.

Праця машина зовсім не виключає праці мушкулів чи то м'яснів. І тому се є зовсім мильний погляд, що в наслідок розвитку механіки праця мушкулів можна дуже легко заступити дешевшою працею жінок або дітей. Але з другої сторони є се знова неслухно говорити, що праця при машині шкодить здоровлю. Здоровлю шкодить цілком що иньшого звичайно по фабриках, де на одному місці є накопичених сотки людей, тим самим є вже воздух вельми зіпсований. Коли до сего еще додати порох, гари усякі відпадки, неприродне гарячо або зимно то і найдемо властиві причини шкідливості здоровлю. А що фабрики „для економії“, звичайно еще зовсім заведують найпримітивнішіми средствами приписані гігієною, то додавши се до попередного, побачимо дійсне пекло, у яким нинішній робітник є приневолений працювати.

Даліше зло, яке потягнула за собою машина праця, се робота жінок і дітей. Як сказано, вони суть о половину дешевшим робітником, але виск, який з сього тягнуть фабриканти, відбиває ся страшно шкідливо на здоровлю одиниць, даліше цілих родин і народу. Далішим наслідком праці жінок і дітей по фабриках є знищення родинного життя робітника. Уже

через томлячу, надмірну працю батько лишає у фабриці свої найкрасші сили і здоровле. Коли возьмемо на увагу, що в модерних, нинішніх фабриках часто густо працюють мушкани і жінки в суміш, нераз в дуже двозначних позиціях та до того деколи майже півного, то се споводує розбужене звиряччя інстинктів, змільнене і розбите нерас родинних вузлів а даліше одичине і поверот до варварства. Безпосереднім однак наслідком праці жінок є сей факт, що ся жінка, яка є призначена до плекання і завожана людського роду, стративши половину своєї виробничої сили в фабриці, не може дати життя едоровому потомству. Приходять на світ харляки, які ни діють, марніють. А що одиниці складають народ то і сей народ в далішим наслідстві також ни діє і марніє.

До сих умних сторін фахового життя пролетаря в наслідок уложена ся нинішньої капіталістичної системи долучують ся ще даліше вла в поза фаховім життю пролетаря. Передовсім належить ту піднести сю обставину, що в нинішніх культурних державах люди збивають ся що раз то густіше в промислових центрах, то є в великих містах. І тут, в наслідок дорожні, яка падує звичайно в великим містах, суть вони засуджені мешкати по нужденних дірах і пивницях, без воздуха і сонця, зовсім подібно сим праісторичним мешканцям лещер. Даліше в наслідок сього нового угрупована людскости, ся тратять опору і грунт під ногами. На місце громад, які через тисячі літ знайшли вираз у селах і містечках, в родині і середовісних цехах, являють ся поодинокі, нічим не ввязані індивідуа, яких можна доперва з великим трудом і накладом великанських заходів опять звязати в яку таку організацію. Через знищене сеї точки опору знищило ся у людей опять фамілійний і етичний життєвий підклад, і на разі годі предвидіти, якими наслідками в будучім життю людскости ся маса відібє ся на вагалі людства.

Стільки в короткості можна сказати про специфічні життєві обставини нинішнього пролетаряту. В слідуочім числі перейдемо до сего, в який спосіб повстало „робітничє питання“.

Що мені робити?

Так питає ся один горожанин в листі адресованім до шікагівської часописи „Chicago Daily News“, а який жив на вільній землі бо літ. Лист поразочий своєю простотою і страшною трагічністю.

Переведений на руське він звучить:

„Що ділати чоловікови, коли він дожив бо-ти літ? Уже близько 30 літ мешкаю в Шікаго і все, що удаю ся мені заробити, я

видав тут, а переважно на недуги і горе. Я утратив свої діти з їх найкрасшим віці. Через цілий свій вік я ні разу не мав нічо до діла ані з поліцією, ані з судом, а кожний цент, який я кому не будь завинив, я завжди точно звернув. Від двадцяти літ я завжди сповняв точно обовязки як вірний горожанин (true Citizen). Мій фак столярський знаю знаменито і маю днесь еще доволі сил працювати. Але мимо того есьм засуджений безділнє волочити ся по улицах, бо маю бо літ життя. Длтятого лишень ніде не хочуть мені дати роботи. Мої переконання релігійні не дозволяють мені поповнити самобійства а Шікаго, як вонс шпроке і людне не хоче мені дати удержана ані достарчити праці. І щож мені тепер робити?..... Вірний горожанин“.

— Чо ж мені тепер робити? Чи знає хто?.. Чи знає хто, що робити старцеві, що усї свої сили з'уважє в важкій, безплідній праці? Він прецінь цїлий свій вік був „вірний горожанин“! Чи знає хто?.. Але се мусить щось бути людського. А чи кому впаде до голови, що могли порадити безпомічному старцеві через шпальти „Daily New“?.. Ніхто не знав дати йому пораду!..

Одинока рада, яку йому могли дати — але рада негідна людського достоїнства — однак могутча нещасного хоч на разі охоронити від голодової смертї: іти же брати! Через цїлий свій вік „вірний горожанин“, що з запертем ся самого себе працював над створенєм „національного майна“, який своїм потом наповняв кишені другим, стає при кінці свого життя жебраком-волокітою! І ніхто не знає йому дати поради!.. А чому се так? Чому та суспільність для котрої нинішній старець віддавав колись усї свої найгарнійші літа днесь за се може йому дати лиш жебрачу торбу?.. Чому се так, питаю ся, та хто знає відповіді?..

А і ви всі, що то днесь повні сил і енергії, повні запалу і життя бездушнє живете з дня на день, ви всі колись будете старцями а і на ваших устах повишє тоді страшне питання: „Що мені ділати?“ Але тоді на відповідь і раду буде уже за пізно! Тоді вам лишить ся також одно, як і сему старцеві: жебрача торба!

Хар. Черехаха.

Розльосоване Державної Землі.

На підставі прокламації президента Рузвельта в листопаді с. р. наступить вітворенє резервації Rosebud в полудневій Дакоті, на північний-захід від Omaha, Nebr.

Хто-б схотів скористати з сїх урядових ґрунтів, то тому подаємо слідуочі інформації.

Кожда людина, що хоче реґіструвати ся на отворене ґрунтів в Rosebud, S. Dak. (Tipp County) на підставі поліційної прокламації президента і інструкцій виданих міністром справ внутрішних, мусить зґолосити ся до комісаря Злуж. Держав (U. S. Commissioner) або до судді, або до клерка рекордового суду (court of record) або на конець до нотаря публ. в однім з слідуочих міст: Chamberlain, Dallas, Gregory або Presho в Пол. Дакоті, або наконєць в містах O'Neill і Valentine в Небрасці. Тут мусить підписати і заприсягнути апликацій реджістрації, яку виставить йому урядник перед яким він складає присягу. Апликація ся мусить бути заприсяжена в часі між 5-тим а 17-тим листопада 1908. Посім вкладає ся сю апликацію в коверту, яку рівно зстане ся

на місці і висилає ся на адресу: „James W. Witten, Superintendent of Opening Dallas, So. Dak. Лист мусить ся вислати найдаліше до 17-го листопада, не реджістровано, і без подавання своєї адреси на копєрті“.

Сі, котрі служили підчас домової війни, війни Гішпансько-америк., або на Филиппинах можуть убігати ся о ґрунта через заступників.

Льосованє відбуде ся 19-го листопада в Dallas, So. Dak. Особи, на які падають числа нижші від 4001 зстануть листовно повідомлені, що в означенім речинці (правдоподібно в марці 1909) мають прийти на місце і вибрати собі одну 4-ту часть секції (160 акрів) або і менше, за яку зложать звичайну оплату і комісове та 6.00 дол. за акєр. Особи, на які падають числа від 4000 до 6001 зстануть рівнож повідомлені, що мають ставити ся в серпні 1909 р., коли то будуть могли дістати землю по 4.50 за акєр (п. б. коли ще який зстане). Оплата і комісове та одна пята часть ціни купна мусить бути заплачені при підписуваню контракту, а решту поселенець має сплачувати протягом п'ятьох літ без ніякого проценту. Коли заплатять послідню рату, мусить заплатити належитість за виробленє титулу власности і комісове. Отже коли приміром хтось закупить землі 160 акрів на число низше як 4001, то заключаючи контракт мусить заплатити 192.00 дол. і 14.00 дол. оплати комісової, або разом першого року 206 дол., а потім протягом п'ять літ по 153.60 дол. Коли знова купить землю на число висше як 4000, то першого року мусить зложити 144 дол. і 14 дол. коміс., або разом 158.00 дол. а потом через п'ять літ по 115.20 дол.

Коли купуючий не заплатить річної рати на час, або коли не буде мешкати на землі, як се приписують права, то тоді тратить до неї всяке право та попадає йому уся заплачена уже поперед сума. Хотьачи дістати титул власности поселенець мусить приновити ся до приписів о „homesteads“, то є мусить мешкати на фармі найменше протягом 6 місяців в рік та що року обробити приписане число акрів. Титул власности можна дістати вже і по 14 місяцях але тоді мусить ся зложити і всь рештуючу належитість.

Особи низше 21 літ, даліше ті, що уже раз мали гомстед, а в наслідок ошущва і т. д. страшили його, даліше ті, що не мають принайменше „перших паперів“ не мають права убігати ся о землю.

Тикети залізничні по значно знижених цінах (Homeseekers Ticket) можна дістати на многих залізницях кожного першого і третього вітвірка в місяці Суль вони важкі на 21 днів.

Отсе подаємо до відомости наших читачів, а коли хоч один Русин дістане фарму, то тоді будемо вважати ціль сеї статї за осягнуену.

Безличність царєславних.

Як відомо всім чесним читачам „Свободи“, що трудно найти таке місце (плейз) деб не було поміж здоровими людьми паршивого двоножного звирятя з широкими ухами і довгою як труба пикою. Наведу примір: наш Микиспорт. Той Микиспорт місто досить велике. Всілякої нації тут повно та є ту аж три руських церквей так зв.: „Галіційська“, „Угорська“ і „Расейська“, в яку то послідну всі відпадки зі всіх сторін приймає ся. Радуйся вертепе кнутославні набитий самими відпадкамі! Але ідім даліше. Раз трафіло

ся, що якийсь там чоловік перевезений з другого плейзу до шпиталю, ослаблений тяжкою операцією хотів ся висповідати. І приходять єго краєне до сьв. з гал. сторони О. Папа, щоби іхав сповідати хорого до шпиталю. Однак не заставши як раз того священика, котрий десь був виїхав, пішли вони до другого сьв. о. Горзо (з угорської стор.) о. Горзо, сейчас зібрав ся і поїхав до хорого, котрого висповідав.

На другий день той чоловік помер; і що роблять безличні люди? Послухайте: десь так о-коло пів до девятої години вечером, здибую цілу лігу, котра провадить середню батюшку від кнутославного вертепу з пакташкою в руках. Я став питати ся одного чоловіка де то так, всю манджає, а він мені каже, що до того а того чоловіка, на парастас, (котрого то о. Горзо вечером висповідав і який потім помер). Еге! думаю собі, знають мудровати! А то чому так? питаю єго, то сповідати до католицького, бо дармо, а ковати за гроші то до кнутославного? Радуй ся вертепе кнутославний набитий самими відпадкамі! На другий день той сам батюшка відправив погріб, при участі хуліганів, котрі провадили умершого до гробу, а другі наперед приготували смачний пир, на котрий позбігали ся з цілого вертепу. Питаю єго тепер вас людиці: де ваше лице? Та як же тепер вам стрігити ся з тим священиком, котрий вислухав вашу просьбу?

Та ви еще ся насміваете з него і по хуліганськи прозиваете єго.

О, ви людиці, котрі не маєте ані за макове зерно чести! Гарної моралі виучили вас кнутославні батюшки!

О. А.

Допись.

Auburn, N. Y.

Мило мені поділати ся з ширшим загальом Русинів Українців вісткою, що у нас, в Оборн, основало ся сестрицтво імени Пречистої Діви Марії, — новий відділ „Р. Н. Союзу“.

Головна заслуга коло о снована сего нового відділу є Стефана Мельник секретара тутешного братства сьв. О. Николая, братів Полянських і Юрія Фалата.

Перший мітинг сестрицтва відбув ся 13 вересня 1908 р. Мітинг отворив тутешний отець духовний Володимир Петровський молитвою „Царю небесний“ і довшою промовою.

В своїй бесіді згадав о. Петровський, що католицька церкв, а тим більше поважна галузь сеї церкви, гр. ват. церкв дуже тішать ся, коли бачать, як єї сини і доньки гуртують ся в товариства. Сі товариства ведені в Христовім дусі заступають ту на чуживі нашим братам і сестрам — вітцївску та материньську опіку. В часі слабости, чи якого нещасливого случаю дістає член вглядно членкиня запомогу і опіку від прочих братів та сестер.

„Тож численно приступайте, Дорогі Сестри до ново основаного сестрицтва, котре як раз звязало ся в день „Положена пояса Пр. Богородиці“, з чого видно, що над нами треває і даліше опіка „Матери руського краю“. Сими словами

Болючі крижі і члени

тратять біль і штивність після нильнєрозного натєртя

Д-ра Ріхтера

Нотвичним

Пейн Експелером

Фамілійне средство вмишанє по многих краях як лік проти Руєвизму, Сіптини, Болю в бої, Невралгії, Болю в горлі і грудях, Болю голови і зубів.

Продають по всїх аптеках по 25 і по 50 центів.

F. AD. RICHTER & CO.
215 Pearl St., New York.

закінчав свою бесіду о. Петровський.

Відтак забрали голос председатель бр. сьв. Николая, Михайл Полянський, Стефан Мельник, сестра Пайза Фалат, Зузька Турек, Юрій Фалат і иньші.

В своїй бесідах вияснили они присутнім сестрам статуту Р. Н. Союзу і ухвалили, що членкині будуть мали свою сестричну касу, до якої кожда буде платити місячно 50 цнт., а за те на случай слабости буде мала тижневу запомогу в сумі \$5.00.

Вибрано слідуочий відділ: на председательку — Пайза Фалат, на кас. Ірену Шевчик, на секр. Зузьку Турек, на надв. хорих: Антоху Шевчик і Марію Торган.

По виборі віділу о. Петровський еще раз заохотив зібрані Сестри, щоби гарно тримали ся своєю гр. кат. церкви і пам'ятали на се, що першим апостолом Руси України була жєнщана, княгиня Ольга.

Щ ба отже сестри не забували на се, з'єднували до свого сестрицтва як найбільше членкинь і плекали в своїх серцях і в серцях своїх родин христового духа, що єдино робить чоловіка щасливим і з'єднує йому Боже благословенє.

На пращанє роздав о. духовний сестрам памяткові образки в нагоди сего так для них важного і памятного дня.

Вже в першім дні виисало ся до братства 34 сестри, а тепер в другім тижні є вже до 40 сестер. В часі мітингу заявив Стефан Мельник, що сестрицтво Преч. Діви Марії за рік буде більше, чим бр. сьв. О. Николая, чого дай Боже нам всім діждати ся.

Греко-католик з Оборн.

Русини! Позірі!

По послідній ревізії книг банкових, державні контролєрскі ствердили, що

German Savings & Deposit Bank
на розі 14 of і Carson уліці,
South Side,
Pittsburg, Pa.

є одним з найбогатіших і найпевніших банків не тільки в Пенсильвенії, але в цілях Злужених Державах. Тому Русини уважайте, де маєте складати гроші на процент, де шифкувати купувати, і відки вислати гроші та де маєте залагоджувати справи війскові і нотаріальні.

З поважанєм,
І. Ф. Ерн, А. П. Міллер
А. Бучак, Русин.

„SVOBODA“

(LIBERTY)

The Ruthenian Weekly
published every Thursday at
24 Hudson St., New York, N. Y.

Published by
Little Russian Nat'l Union of
America.

Rev. P. Poniatyshyn,
Superintendent.

324 Washington Ave.,
Elizabeth, N. J.

Anth. Curkowskyj, editor.
184 Hudson Str., New York.

K. Kirczow, manager.
184 Hudson Str., New York.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893.

Advertising rates furnished on
application.

Entered as second-class matter
December 21, 1906 at the Post
office at New York, N. Y. under
the Act of Congress of March 3,
1879.

„Свобода“

газета для русского народа в
Америці і орган „Р. Н. Союзу“,
выходить по вторнику в четвѣр і
коштує:

в Америці на 12 місяців... \$2.00
до стар. краю на 12 місяців \$2.00
в Америці на 6 місяців... \$1.00

Оплачувати газету треба все-
гда з гора.

Гроші треба посылати в ре-
дизированім листі, або через
експресовий, або поштовий мо-
ney order (моні ордер). Money
order, то є карточку, котру діста-
єте від почтара або агента на
експресовій офісі, пішлить нам,
бо без того ми не годні гроший
дістати.

Адрес:
„SVOBODA“
184 Hudson St., New York, N. Y.
Телефон 7074 Spring.

Хто хоче, щоб і його адрес змі-
нили мусить подати нам, крім
нового, також свій старий адрес.

Тимчасова відповідь г. П. Ю. Жатковичу.

Се, що я предвиджував,
стало ся. Моя стаття під
наголовком „Наш боляк“,
яка печаталась в „Свободі“
(ч. 37 і 38), ударила поч-
тених верховодів „Соедине-
нія Гр. Кафт. Русскихъ
Братствъ“ в найбільшій іле-
місце. Соединеніє вивішу-
вало собі завсїгда гр. кат.
хоруговку, його проводирі
вважали себе єдиними, па-
стованими зацїтниками
нашої церкви і народа в
Америці, аж тут з нечева
якийсь „попик“ посьмів
гримнути во всеуслїшаніє,
що Соединеніє а гр. като-
лицизм стоять на зовсїм
противних собі бігунах, що
через діяльність теперіш-
них мададорів всунулось
воно на становище таких
товариств, на які католиць-
ка церква накладає клятву.
Вони скорше сподївались
смертї, як сего, щоб хтось
важив ся брязнути їм пра-
вдою в очи і сказати, що
вони не гр. католики. І
засичали вони і скрути-
лись, мов єї попарені або
надоптані вужі, ну, і роз-
почали боронитись...

Але яка-ж се оборона?
Як шановні читачі „Свобо-
да“ собі пригадують, я
трактував річ у своїй статті
зовсїм предметово sine ira
et studio (без гнїву і при-
страсти), а доказував не-

католицький характер Осе-
диненія на підставі сих па-
мятних слів, які в лиони
с. р. висказав про згадану
організацію Ап. Делегат в
Вашингтоні д. депутаті
від Р. Н. С., а наводив ар-
гументи найповажїйших
авторитетів в католицькій
церкві, а не згадав в цілій
своїй статті ані разу якоїсь
особи поіменно, лише дер-
жав ся остронь від вся-
ких особистих нападів, ду-
маючи, що проводирі Сое-
диненія будь-як будь люде
інтелїгентні, які вмїють
проводити борбу на лад
культурних людей, які од-
же зумїють піднести ся на
обективно становище і з
такого становища будуть
мене оспорювати. Я однак
ошибну ся, бо показалось,
що мададори і Соединенія
се люди лишені найоснов-
нїйших почувань чести або
людяности, що се породе
грубошкірців лише з люд-
ської подобі, що се най-
підліїші безхарактерники,
шубравці і бандити пера—
і я незвичайно тепер жа-
лую, що такі грубі, сїрі
міхи я пробував у своїй
статті „Наш боляк“ шти-
тоненькими, шовковими
нитками. Та є між сими
бандитами від Соединенія
одно спеціальне індивіду-
ум, яке прийшло мабуть
на свїт під знаком темної
звїзди, яке має цілковиту
вдачу гїєни, що вітриє і
вештає ся лише за нечи-
стостію і гнилизною і тим
живить ся... На се індиві-
дуум не трудно вказати
пальцем, се — господи-
н Павелъ Юрієвичъ Жат-
ковичъ. Він дезертиру-
вав колись від „війська се-
мої заповідї божої“... — і
збудилась в нїм знова зло-
дійська жилка і викрав він,
може й в спілці з подіб-
ним собі кумпаном, мое
приватне, наївно-глупе —
скажу отверто — письмо,
писане тоді, коли баба ще
дівчиною була, і поклав
він се мое письмо „во гла-
ву угла“ і на підставі се-
го мойого чирачка, котрий
давно вже пропукнув, сил-
куєть ся доказати, що він
і його „чесне“ товариство
— се настоячі правовірники
і сини гр. кат. церкви.
Справді, єсмїятись, аж за
через хапати приходить
ся над такою „мудрою“ о-
бороною гр. кат. характера
„Соединенія“ господиномъ
Павломъ Юрієвичемъ Жат-
ковичемъ.

Шкода, що в тім числі
Свободи не ма місця на те,
щоб я міг увійти в суть
мойого приватного письма,
яке для г. Жатковича є нї
менше нї більше, лише є-
покальним твором, на ко-
торім він основує аполльо-
гію (оборону) Соединенія;
нехай шановний читач бу-
де терпеливий, я розберу
свое письмо і ще щось ска-
жу в найближшїм тиждні.
А тепер ще раз гукну:
Народе, Соединеніє гр. кафт.
Русскихъ Братствъ не є гр.
католицькою органі-
зацією!!

Се така правда, що вони її
не зібють, хоч би на голо-
ву ставились. Се орїк ніхто
інший, лише представник

вселенського Архієрея, Па-
пи, найвища ієрархія кат.
церкви в Америці, Ап. Де-
легат в Вашингтоні, який
чейже розумієть ся на цер-
ковних законах. І коли ви,
превеличні панове, хочете
боронити себе і Соединенія,
я справляю Вас на адресу
до Вашингтону — тем у-
дїйтесь же раз панове чор-
носотенці, із офіціальної
назви Соединенія єї слова:
„Греко-кафтолик“, бо низи-
ваючи себе тем іменем, ви
наносите нечесть і ганьбу
цілій вселенській церкві.
Соединеніє — говорю се з
натиском — се масонсько-
жидівська організація най-
чистїйшої води, бо воно у-
війшло вже в влукку навіть
з не-христами, Жидами,
щоб разом з Зельманами
повалити єпископа і нашу
церков в Америці. Се буде
розказано в найскоршїм ча-
сі і побачиш, любий Брате,
яка се буде страшна, не-
чувана сензація...

Наконець одно ще слівце.
Господице Жаткович! Коли
після вашої думки я через
свій побут в Швайцарії на-
брав ся анархїстичних за-
сад, чи радше став після
вас анархїстом, то я маю
сего разів більшу рацію,
сказати, що Ви через те,
що були колись в Коши-
цях на Угорщині, набра-
лись злодійських засад і
стались злодієм.. Коли ви
такий „джентельмен“, що
огодуєте мое приватне,
варажене письмо, то я мо-
жу на основі такого самого
права оголосити не-вкра-
дений, ваш урядовий вирок
старокраєвого кримінально-
го суду і витягнути із не-
го найдалш ідучі консе-
квенції... Яким оружем ви
вокуєте, і я вокувати буду.
— All right.

о. П. Помятиниш.

З Галичини.

Як відомо шан. читачам
дня 15-го вересня с. р. у
Львові розпочав свої обра-
ди галицький сойм. Так са-
ма церемонія вітворенія сой-
му, як і перші промови
найвищих репрезентантів
адміністративної властї в
краю робили враженє, що
львівський сойм, се не най-
вища, законодавна власть
в краю, в яким мешкають
Поляки і Русини в рівній
скількості, але що львів-
ський сойм, се jedyny sejm
polski na ziemiach gieszo-
rpospolitej polskiej. Се вид-
ко і з того подавляючого
числа контушовців, що за-
сїди в лавках теперішного
галицького сойму, видно і
з промови гр. Ст. Баденьо-
го, в якій він горячи про
виборчу реформу неначе-
кинув в лице широким на-
родним масам людности
яраю: ми, польська шля-
хта, дамо вам лиш се, що
нам подобає ся вам дати.
Ви навіть не мрїйте, про-
якійсь полектї, бо ми, я-
снословно жні дїдичі, ми
тільки маємо прави боро-
нити „ладу і порядку“ в
краю, того ладу, що пов-
оляє за право ясного па-
на вартості 10 корон по-
ложити трупом пять хло-

пів. Ми пани і створені
до сего, щоб над вами,
хамським племям панува-
ти.

З першого дня отвореня
сойму належить, ще зано-
тувати заяву голови украї-
нсько-руського клубу, по-
сла Олесницького, який
між иньшим заявив, що ру-
ські послї вступють в
сей сойм з тим, що уважа-
ють його лиш переходим.
Він має лиш ухвалити ви-
борчу реформу оперту на
основах загального голосу-
ваня і з сього ставивши
руські послї не уступлять.
І тому так послї як і усе
населєне селянське в Гали-
чині усїми силами буде
стремити до того, щоб се
реформа вістала переведе-
на, і щоб теперішній сойм
уступив місця новому сойм-
ови, справді людомову, в
котрім оба народи Галичи-
ни найшли би справедли-
ву репрезентацію.

І сей сойм, який зібрав
ся лиш на се, щоб ухва-
лити виборчу реформу як
поступив з нью? Поотуп-
пив так, як поступити лиш
шляхтичі можуть.

Сейчас на другім засїд-
ню, дня 16-го вересня вніс
польський людовець Ста-
пінський наглядчий внесок
в справі виборчої реформи,
в яким то внеску пропонує
ся, щоб сойм визвав крає-
вий виділ, аби сей предло-
жив до 30 ти днів соймови
законо-проект, який-би вво-
див в Галичині тайне, рів-
не, загальне і безпосеред-
не голосованє на послів до
Сойму. За сїм внеском
промовляли крім внеско-
давця послї др. Олесниць-
кий, др. Корол, Лео а про-
ти граф Півінський. Коли
приступлено до голосованя
над наглядчостію то на 116
присутних послів голосова-
ло за 64 а проти 52 і че-
рез се внесене упало, бо
не дістало потрібних ¼ у-
сіх голосів (в тім випадку
87 голосів). Усі руські по-
сли голосували за, крім ка-
цапа др. Дудкевича.

Найцікавіший однак для
нас день був 19-го м. м.
Був се так званий україн-
сько-руський день в га-
лицьким соймї, позаяк
майже цілий день заня-
ли промови і внески украї-
нсько-руських послів.

І так сього дня першим
прийшло на чергу внесене
посла дра К. Левицького в
справі викладової мови в
середних школах. Як зві-
сно в Галичині в висших
школах викладовою мовою
є польська, в наслідок чо-
го є 68 гімназий польських
а всего тільки 5 руських.
Крім сего є ще два диво-
глядї, а то в Бережанах і
в Стрию: „паралельні класи“.
В тих гімназиях (ниж-
ших класах) учать часть
предметів по польськи а
часть по руськи. Се все є
на підставі закона з 22-го
червня 1867 р.

Намі послї вже не раз
виступали в соймї з дома-
нем скасованя того варвар-
ського для нашого народа
закона, який єще до того
зовсїм противить ся при-
писам конститудії після а-
кої кождаї нарід має пра-

во жадати, щоб йому по-
давали просьвіту в його рід-
ній мові. Др. К. Левицький
жадав щоб сей закон вне-
сти, та щоб викладовою м-
вою в тих місцевостях де є
більше як половина насе-
леня руська позаводити ви-
кладову мову руську.

В тій самій справі гово-
рили дальше послї др. Е.
Олесницький, Іван Кивелюк
і Т. Старух.

По тім прийшли внесеня
в справах економічних. По-
сом Олесницький виступав
в справі регуляції ріки
Тасьмениці, П. Думка в
справі достарчаня селянам
ліса на опад, п. др. Куро-
вець в справі достарчува-
ня селянам пасовиск. Все
відіслано до „комісії“.

В такий спосіб цілий сей
день в шляхоцьким соймї
у Львові лунала наша мо-
ва. Але чи се, що поможе?...
По промовах наших послів
в справі середних шкіл в
польського боку не обїзвав
ся ні один голос. Знаючи з
гори яким духом дїше до
слухних наших домагань
польська шляхта в Гали-
чині єсмїшно булб дурити
себе, що львівський
сойм що небуть зробить
для Русинів. Вона на слу-
шні наші домаганя не ві-
дозвали ся ні словом, бо
мовляв: на що з вами гово-
рити, коли ми і так зроби-
мо се, що нам подобає ся.
Щоб впрост не відмовити
жаданям руського народу,
вони всі його домаганя ві-
діслали до „комісії“, де,
як приміром в шкільній
комісії, засїдає 19 поляків,
2 Русинів, 1 кацап, сою-
жник поляків. В комісіях
панове уже з сими жада-
нями, без шуму і крику
справлять ся по своему.

А руський нарід в пов-
ній безсильности буде даль-
ше тратив свої сили і е-
нергію на безцїльну бороть-
бу у львівським соймї.

Весна йде!

У нас, в Олифанті, розмочнає
ся друга весна. Воздух теплий,
як в місяці маю, сонічко пече,
що гей! так що аж деякі живо-
тїня, котрі звичайно на весні
показують ся на свїт божий,
довгим 5-ти або 6-ма місячим
зимовім відпочинку, тепер в
якийсь час зарюли ся аж страх.
Не вірите пов. пп. читачі?? Бі-
ме що гей! Я брехати не вмю,
бо ані не походжу з покоління
Лудиківського, ані Товтївського,
ані В. П. Гладиківського, а що
правду говорю, сейчас Вам до-
кажу. Під секретом скажу Вам,
що у нас в Олифанті, Па. по-
явили ся дня 21. н. ст. вересня
от сего 1908 року, на свято Рож-
дества Пресвятої Богородиці і
Присно Діви Марії, около 11. г.
днини перед полуднем сотворіня,
котрі наш простий нарід називає
троха тривіальним іменем, а
якого перша часть означає те
необходимє средство, без котро-
го наш рїльник не може справи-
ти поля, а друга часть сего слова
означає дїство, чинність, запо-
мочию котрої усуває ся все
свїнство з лица землі, себто,
зариває ся в землю всілякі „не-
благонадобожні“ запахи. Цю вче-
ному сї сотворіня звать ся жуки.
Прилетїли отже до Олифанту,
жуки. Та за чим, спитаємо, в так
лізну пору? Ха! ха! ха! А то з
Вас! Таж за стервом! Та може
коли бувалисьте в церкві, в Оли-
фанті, та там чулисьте від ра-

дикальского попа слова св. Є-
вангелія: „дїже будет труп, таж
соберуть ся орли“. Та так і до
Олифанту прилетїли орли, та
там жуки, з рїжних сторін, сви-
та, навіть із New York-у як „Ху-
добницькі, Самсонські, чи там
Simpson-ські і прочі, а було їх ту
аж 5. а всі з красними бородами.
— Та пек Тобі! скажете, що за
жуки з бородами? Ге! Бачите,
не знаєте, — тож Право, — та
так „криво“ славні попи, з New
York-у, Simpson і прочих, пре-
дїлов — бракувало лем „бїдо-
го Товточка“, бо він, сарапа
сподїючись, що на Конвенції
Гопчества не брачне і єго во-
рга догматичного, — Г-на І. Бу-
руха, що то раз з Товточком че-
рез пів року диспутував о про-
схожденію Св. Духа — від О-
ца і Сина — не хотїв показати
свому „гїдному“ противнякову
щоб єму Г-н. Борух, (цур єму!
в мого батька був собака такого
самого імені, що мене раз по-
вертаючого зі шкїл на ваканції у-
кусив за лїтку, бо не пізнав ме-
не) не залїпив єго цїпачої пика
якою грязюкою.

І так на „Кафтолическим“ Се-
бранію общества русскихъ
братств, знайшло ся першого дня
аж 5 батюшек „право“ славних.
А чому? Бо зачули трупа, як ї
орли або жуки. Іменно зачули,
що няньо о. Бушкевич хоче від-
дати цілу парохію „Всїх свят-
их“, себто парохію при новій
церкві, в шпони православ
голотї, в істинно русские руки.
Ха! ха! ха! Той сам няньо о.
Бушкевич, тому пару місяців
возив ся з Г-ном Лудиком, бу-
шим редактором „Правди“ до
Олифанті, як циган з медведем
і представляв єго, Лудика, яко
твердого „Греко-Кафтолика“, і
то так твердого, що він, Лудик
у словацького священика на-
віть встидав ся своєю рідною
мовою бесїдувати, а уживав че-
скої та російської, а днесь той о.
Бушкевич тоже твердий гр.
кафтолик кумає ся з православ-
ними „жуками“. Говорять во-
тихоньки, що сї православні
жуки зїхали ся длатого до Оли-
фанту на початок конвенції, що-
би зробити „фузію“. Але не ду-
майте, що таку „фузію“ що то з
неї стрїляє ся, але значить се
слово „фузія“ се, що ніби має ся
дві або й більше якіхось плїни-
х річїх зїляти до купи. Ту
мало би значити, що має ся зї-
ляти парохія мскалів з під Гор-
лиць на „Гілю“, з парохією о.
Бушкевича. Га! если сїм слу-
хам вірити то справді чудувати
ся, де сей Греко Кафтолицям
у тих греко-кафтоликів так рап-
том подів ся. Та знов і не конче
таке диво. Бо о. Бушкевич, гре-
ко-кафтолик лем з привички, от
так як пес привичке до гадки
свого; — другий о. Владимиръ
Бушкевич знова, не раз і не два
заявляв своїм блиским парохі-
янам, щоби на православїє сей-
час перейшов але... не має відва-
ги; о. Фе—Кула з Binghamton,
сеж зять о. Нїяня а знов хрунь-
кавий о. Гумецкой з Syracuse, і
Аубигн, (котрі то 4 отцове па-
радували по стрїтах Олифанту
на отвореню Конвенції), вже
предїнь від давна став хрунем,
а то єще при войску, коли то я-
ко фрайвіліха, при суботнійшій
вечірній „візиті“ так остро крик-
нув „hartach“!!), що аж той
„гаптах“ від того часу залїз єму
в горло так, що о. Гумецкой не
годен ані говорити ані співати,
але все хрунькає: хрунь, хрунь!
Ось такі то гробарі греко-като-
лицизму злучили ся з жуками
православними, щоби загрияти
яких кількасоть греко-католиків
і нагнати їх в кошару царесла-
вну. Пожнеємо, побачимо, що
дальше з тої „фузії“ буде.

Семїонофф.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ
„Р. Н. СОЮЗА“.

СПРАВИ „СОЮЗА“.

Покровитель і почетний член Р. Н. Союзу.

Іх Преосвященство Стефан Сотер Ортинський, перший руський єпископ в Америці.

Головний Уряд „Р. Н. С.“ на роки 1908—1910.

Духовний управитель: о. Михайло Балог, 712 Carson St. S. S. Pittsburg, Pa.

Предсідатель: Дмитро Капігула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідатель: Марія Черемшак, Trenton, N. J.

Місто-предсідатель: Федор Гут. Кульчицький, Pittsburg, Pa.

Касієр: Алексій Шарпнов, 524 Pine & Franklin St., Shamokin, Pa.

Секретар фінансовий: Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар рекордовий: Теодозий Лабовський, Box 76, Jersey City, N. J.

Радні: Михайло Беля, Holyoke, Mass. Петро Ярема, New York, N. Y.

Іван Глова, Shamokin, Pa. Андрей Стефанович, Pittsburg, Pa.

Алексій Горбаль, Ansonia, Conn. Михайло Черін, Cleveland, O.

Контрольна Комісія: о. Д. Добротвор, 25 Chesnut St., Yonkers, N. Y.

Василь Гришко, Scranton, Pa. Михайло Бабій, Chicago, Ill.

Директор друкарні: о. П. Понятишин, 324 Washington Ave., Elizabeth, N. J.

Редактор: Аят. Цурковський, 184 Hudson St., New York, N. Y.

Менеджер друкарні: К. Кирчів, 184 Hudson St., New York, N. Y.

Головний організатор: Андрей Гела, Box 76, Jersey City, N. J.

Вступайте до Союзу!

„Союз“ — одна з русько народна організація в Америці.

Принймає членів від 1 року до 40 літ життя.

Вступне після літ. СОЮЗ ПЛАТИТЬ:

В разі смерті члена класи „А“ (після посмертне) \$1000.00.

В разі смерті члена класи „Б“ половину посмертного \$500.00

Посмертне за жінку або мужа члена класи „А“ 400.00 дол.

Посмертне за жінку або мужа члена класи „Б“ 200.00 дол.

Посмертне за діти від 15.00 до \$300.00.

В разі утрати: а) обох очей члг або рук \$1000.00.

б) одної руки, ноги або оца \$200.00.

Слв отепь родани в шпатали божевільних, Союз платить що року родни \$150.00.

Хто хоче вступити до Союзу, мусить вписатись також до братства, яке належить до Союзу.

Важне для П. П. Секретарів Р. Н. Союзу.

Повідомляю раз на все, що всі гроші належачі до класи Р. Н. Союзу, посилає ся так: на money-order-ax або чеках виписує ся ім'я Alex Sharshon, Shamokin, Pa.

Дальше так записаний money-order або чек не посилає ся до Голов. Касієра, але враз в виказани до Голов. Секретаря. Головний секретар опісля відсилає їх до Голов. Касієра.

С. Ядловський, Голов. Секретар.

Посмертні вісти.

Галайда Петро член Р. Н. Союзу від. 115 New Philadelphia Pa. помер 23-го Августа б. р. Небішчик походив з Галичини, села Шильова, пов. Кросно.

Баран Василь член Р. Н. Союзу від. 38. Auburn, N. Y. помер 15-го Септембра б. р. Небішчик походив з Галичини, села Смильник, пов. Ліско.

Ленчак Андрей член Р. Н. Союзу від. 121. Trenton, N. J. помер 3. Авг. б. р. Небішчик походив з Угорщини, села Требишов стол. Земплін.

Венгловський Юліяна жена Николая члена Р. Н. Союзу від. 46. Plymouth, Pa. померла 16-го Септембра б. р. Вічна пам'ять.

Ч. 689. КВИТ \$36.00 на тридцять шість доларів, котрі п. Катерина Бирва зам. Заремба отримала як процент з спиртської часті по батьку Андрю Бирва з Головної Каси Руского Народного Союзу в Америці.

Yonkers, N. Y. Sept. 22 1908. Катерина Бирва Заремба.

Сьвідки: о. Д. Добротвор, Михайло Матвієв.

Від місцевого Уряду Руского Народного Союзу в Америці. Відділ (число) 12.

Михайло Матвієв, С. Фецько, предс.,

Ч. 686. КВИТ \$400.00 на чотиреста доларів котрі п. Гриць Косар отримав як посмертну за помону по жені Анні з Головної Каси Руского Народного Союзу в Америці.

Yonkers, N. Y. Setp. 19. 1908. Гриць Косар.

Сьвідки: о. Д. Добротвор, А. Серафін.

Від місцевого Уряду Руского Народного Союзу в Америці. Відділ (число) 12.

Михайло Матвієв, С. Фецько, предс.,

Ч. 684. КВИТ \$500.00 на п'ять сот доларів, котрі п. Варвара Цюрик отримала як посмертну за помону по мужу Семан з Головної Каси Руского Народного Союзу в Америці.

Yonkers, N. Y. 1908. Варвара Цюрик.

Сьвідки: о. Д. Добротвор, Іван Сляк

Від місцевого Уряду Руского Народного Союзу в Америці. Відділ (число) 12.

Михайло Матвієв, С. Фецько, предс.,

Ч. 683. КВИТ \$100.00 на сто доларів, котрі Бр. сьв. о. Николая Відд. іса отримало як кошта пох. по Альоізію Білинським з Головної Каси Руского Народного Союзу в Америці.

Perth Amboy, N. J. Setp. 17. 1908 Бр. сьв. о. Николая Відд. 104.

Сьвідки: Роман Сидор, Іван Лавренко.

Від місцевого Уряду Руского Народного Союзу в Америці. Відділ (число) 104.

С Крицький, секр. Ник. Ваверчак, предс.

Ч. 657. КВИТ \$100.00 на сто доларів, котрі п. Франк Пашкевич отримав як надзвичайну за помону за нев. слабість з Головної Каси Руского Народного Союзу в Америці.

Baltimore, M. D. Sept. 29 1908. Франк Пашкевич.

Сьвідки: Іван Валєга.

Від місцевого Уряду Руского Народного Союзу в Америці. Відділ (число) 81.

З. Ю. Кульчицький, секр. Филип Паламар, предс.,

Ч. 682. КВИТ \$900.00 на дев'ять сот доларів, котрі п. Франя Білинський отримала як посмертну за помону по мужу Альоізію з Головної Каси Руского Народного Союзу в Америці.

Perth Amboy, N. J. 17 Sept. 1908. Франя Білинська.

Сьвідки: Роман Сидор, Іван Вавремзо.

Від місцевого Уряду Руского Народного Союзу в Америці. С. Крицький секр., Іван Гавренко.

Русь

Відділах Р. Н. Союзу.

PRICEBURG, PA., бр. сьв. Вас. Вел. від. 19, подає до відомості, що в місяцях вересня, жовтня і падолисті буде приймає ся до бр. за половину вступного. Мітинги відбувають ся в першу неділю по 15-ім в руській школі в Оліфант, Па.

Ст. Сисак секр.

BUFFALO, N. Y. бр. сьв. Ів. Хрест. від. 15 подає до відомості, що буде приймає нових членів в падолисті від 18—25 літ без вступного, а від 25—35 літ за половину вступного. Усіх братів Русинів просить ся вступити до братства і прийти на наш мітинг, який відбуде ся в суботу по дев'ятім.

П. Лещинш. К. Федак. С. Воробель.

NORTHAMPTON, PA. бр. у. спен. Пр. Бог. від. 33. повідомляє своїх членів, що річний мітинг відбуде ся 25-го жовтня с. р. Неявивший ся член або урядник заплатить \$1.00 кари. Панів контролорів просить ся прийти 17-го с. м. до галі і сконтролювати книги.

Г. Онуцак пр., М. Чепеляк кас., Т. Кокоцький секр.

TAYLOR, PA. бр. сьв. о. Ник. від. 92 подає до відомості, що мітинги відбувають ся в третю неділю по першім в галі John Chim. Неявивший ся на мітинг член платить 50 цент., а урядник \$1.00 кари. Слідуючий мітинг 18-го с. м.

Андр. Грім, секр.

LANCASTER, N. Y. бр. сьв. Вас. Вел. від. 87, подає до відомості всім членам, що на мітинг дня 18-го жовтня будуть перчитані ново-уложени статуті. Неявивший ся член заплатить 50 цент. а урядник 1.00 дол. кари

С. Максимик пр., С. Кінь секр.

YATESBORO, PA. бр. сьв. Мих. від. 51. подає до прилюдної відомості, що вибрано слідуючий новий уряд: М. Бодак пр., Ів. Каспрік з. пр., Ол. Бодак кас., Д. Мисик з. кас., В. Гурнік секр., Й. Севарта з. скр.

Й. Вішньовський доз. хор., Ів. Вуйчик заст. д. хор., Міг. в кожду другу нед. по першім в галі Д. Мисика о 2-ій по пол.

М. Бодак пр., В. Гурнік секр.

OIL CITY, PA. бр. Пр. Бог. від. 139. подає до загальної відомості, що квартальний мітинг відбуде ся 11-го жовтня в галі В. Фриза під ч. 38. Неявивший ся член платить 50 цент. кари.

Т. Олексак пр., М. Бурка кас., М. Фриз секр.

ДРІВНІ ОГОЛОШЕННЯ

як пошукования знакомих, оголошення бабів, представлені, сходив і т. п. друкує в „Свободі“ по ціні одного цента від слова за оден раз. Гроші треба присилати наперед.

ГО! ГО! ГО! Третій Величний Бал устроює Тов. Молодецький Клюб Поступовий в Джерзі Сити, Нью Дж. дня 2-го Новембра, день перед виборами в Lafayette Hall, 381 Whitone Str.

Буфет у власнім заряді. Пиво з перворядного бровару. Музика першої класи.

В перервах відспіває Джерзі Ситський хор під диригентурою п. А. Гелі кілька хороших руських пісень.

Початок о год. 7-мій вечером, бал протягне ся до 5-ої години рано.

Вступ на вечерок і бал 25 ц. На сей бал сердечно запрошасмо всіх честних Русинів і Русенок так в Джерзі Сити як Нью Йорку і околиці.

Балевий Комітет.

Брати Кару Pacific Ave і вїєїєті на Johnson Ave, там пару ероків на діво Lafayette Hall, в котрій то галі наш Бал відбуде ся.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Бр. сьв. Володиміра, від. 108, подає до загальної відомості, що пірвічний мітинг відбуде ся дня 10 жовтня 1908р. під ч. 167 E. 4. Str. точно о год. 7:30.

Кожний член мусить явити ся безусловно, бо як не явить ся заплатить 50 цент. Задєглости мусить бути вирівнані.

С. Шенців, секр.

БАЛЬ! БАЛЬ! БАЛЬ! Даємо до загальної відомості, що гр. кат. парохія в Міксіраке, Па. уряджує дня 12 жовтня с. р. бал, на котрий запрошує ся всіх чесних Русинів і Русенок.

Баль відбуде ся в Турнель Галь по конець моста на Монсон Евию. Початок о годні 5-ій по пол. За добру забаву рунить Комітет.

Антоній Каня прде. Евстакій Бодак секр.

„ПАКАРАНА ЛОЖ“

Заходом рускої шкільної молодіжи, при співучасті членів Тов. „Боян“, відбуде ся в суботу дня 10-го н. ст. Окт. с. р. в „Turn Hall“ 93—95 Elm Str. Yonkers, N. Y. вокально-декляматорський Концерт і вистава комедійки: „Покарана лож“.

Режисер і диригент п. М. Матвієв.

Початок о год. 7. вечером. Вступ від особи 25 ц.

Як виявляють ся із своєї задачі маленькі артисти-аматори, вартоби побачити і почути, а що чистий дохід призначено на руску церков сьв. Арх. Михаїла при Chestnut St., проте до як найчисленнійшої ласкавої участі, сердечно запрошує так всіх Місцевих, як і честних Сусідів.

Заряд церкви і школи.

ДЖ СУТЬ

мої швагри, з Оріхівців, повіт Скалат, Галичина. Мають перебувати від 18 літ десь в Бразилії. Голосити ся на адресу: Павло Daciuk Northampton, Pa.

ДІВЧИНИ

шукаю, Українки, письменної, в віці від 15—20 літ. Гроші байдужні. Маю 24 літ, стала роботу в „кар-шопі“ в денною платою 3—3 і пів дол. і маю маєток вартості 2000 дол. Кандидатки зволють прислати фотографію на адресу:

М. Fedorko c. o. Trust Co. Bank 800 Island Ave. McKees Rocks, Pa.

ШУКАЮ ДІВЧИНИ

Русинки, в віці від 17 до 25 літ. Про гроші байдуже. Походжу з Галичини, мешкаю від сім літ в Філадельфії, маю сталу роботу на дилі з денною платою 3½ дол. та 2500 дол. мастку.

Голосити ся прощу на адресу: Andrew Wasyluk, 139 North 13. Str. Philadelphia, Pa.

ДРУКАРНЯ НА ПРОДАЖ. праса друкарська і русько-українське письмо (12 і 8 поїнтове), англійський 10 понт. Черенки рівнож з малярськими і словацькими акцентами. Інформацій у дїляє: М. N. Puchowski, 1004 Meade Ave., 41—3 SCRANTON, PA.

MARIA GERZ

дипльомована акушерка (повитуха)

Кожний Русин повинен під нинішню хвилю писати до Галичини тільки на картках і паперах листових з портретом М. Січинського.

Тузін по 25 цент. Дістати можна присилаючи марки тільки у А. Бучак 252 Broome Str. New York, N. Y.

СІЧИНЬСЬКИЙ!

Кожний Русин повинен під нинішню хвилю писати до Галичини тільки на картках і паперах листових з портретом М. Січинського.

Тузін по 25 цент. Дістати можна присилаючи марки тільки у А. Бучак 252 Broome Str. New York, N. Y.

ПОГОНЯ ЗА ЖИТЕМ.

На перегонах є звичай сильніших людей обтяжати тягарями, щоб слабші могли мати рівні шанси на виграну. В щоденній погоні нашого життя не дають таких тягарів. Сильніший чоловік відпочиває на бік слабшого і жене без перешкод в перед. І чи не є се обовязком тих, що не мають достаточного сил, старати ся іх як найбільше собі придбати? Апетит чоловіка є мірилом його здоровля. Тому не допустіть до сього аби Ваш апетит ослаб, але сейчас уживайте Трїнера Американського Еліксіру Гіркого Вина. Сей лік скріпить Ваше травленє, побільшить Ваш апетит і силу. Він є одиникий в усіх недугах жолудка, на нервозність і ослабленє. Уживайте його сейчас, як тільки почувте якого небудь рода ослабленє. По всіх другосторах. Jos. Triner 616—622 So. Ashland Ave. Chicago, Ill.

„Горніть болото з хати.“

Як то тихо та красно, по братерськи жили б Русини ту в Америці, коли б чорт не привіс сюди царсько казньонних попів в Росії, котрі то й баламутять сей нарід. Прїїде отак один патлатий, в широким рукавами, підотне гриву, залізе межі Русинів, тай примостить ся сеати в того Русина остатню кров, яку ще в нього не виссали майни та, взагалі, тяжка праця. Плете такий жулік, російський „батьюшка“ нашому темному Русинови про православіє, якого тілько російська казньонна (державна) церков держить ся, страшить його не влом (певно сучасно-російським), а коли натягне на себе страшенно широкі рукави, та потрясе папиною бородою — то чоловік від сього й вовсім одуріє. Темний Русин, який досить зазнав через цілі століття гніту й всіляких утисків, думає собі, що то може й справді якесь „православіє“ і лізе до снх безсовісних потвор, а сї вже дальше намовляють народ будувати, або винаймати шанду й відтак... гайда молити ся місто до Господа Бога, до російського кровопийця, царя Миколи.

А коли обдеруть до остатнього цента, то тоді ви-

пихають народ в Росію, на „Гладикові фарми“ й тут ошукають уже чоловіка до чиста.

Вікний, темний Русине! Подиви ся добре на снх царських звїрїв, яких народ в Росії буками гонить від себе! Хїба то православе? То пу стославе, то царсько кнутодержавна чорносотенна хороба, яку вони сїють! Сї безсовіснї звїрюки, котрі Вам так багато лиха натворили, й наоїдали несмокої межі Вам, то цілком чужий Вам нарід й по мові, й по звичаях! Росія — то не Русь!

Опамятайте ся й гонїть від себе сю російську хоробу! Говіть сю мерзоту й навіть не ставляйте на беоду з сими скотами, бо то є безсовіснї ошукачї! Подивіть ся, як вони ошукали тнх, що поїхали в Росію на „Гладикові фарми“

Чи варто опісля сього з ними хоч одно слово рмовити, або рахувати іх за людей?! Се так, як ті безроги, що далі йдуть в чужий огород й риють чужу моркву, а ти нічого й не кажи, бо будуть квичати!

Або подивіть ся люди кого Платон, сей чорносотенний батько, висвячує на царських попів? Та він же висвячує дурних й безсовісних суб ектів, котрі заледви читають, не то по російськи, але й по руськи, насилу де-що зрозуміють, От напр. в Оліфанті тепер функціонує один такий екземпляр Платонової роботи. Чи давно він був дяком в Mt. Carmel, Pa. й не вмів не то що оспівати, а навіть і читати.

А тут тобі на — пішов на рік до Міннеаполісу та й став „батьюшкою“ та славить царя Миколи й всіх російських грабїжників.

Сей бизнес „батьюшків“ буде йшов еще сяк — так в який рік, а то й того може ні, позаяк в Росії рублів уже мало василають, а далі й сего нестане.

В Росії тепер холера й голод страшенний, грошей нема в кого дерти — і коли майнера вони не обдеруть, то й нема кого більше, бо Росіяни іх знають добре й хїба кулаком дадуть, а не грошей. От і тому вони, неснті дракони й бігають, щоб туманити темних Русинів.

Отсе недавно пішов на царславе Роман Цуцук. Туди йому і стежка. — Там буде пїячив скілько схоце, як що пїиги не копнуть від себе, бо у них по казньонному!... Коли має що — обдеруть, а нич не дадуть.

Я сам в Україні, яка в лапах ката Миколи і со й добре знаю сю шпигівську ватагу грабїжників і моя вам порада, гнати від себе се паскудство так, як у нас, на Україні гонять!

Колі знайдеть ся межі вами яка худоба хрунь, то гонїть його до сьбак — собаку до собак!

Пора звою рідну хату вимести від паскудства. Одже хлопц до роботи!

Горніть болото з хати!

Грицько Чалий

З Конвенції „Общества“ в Олифант, Па.

Вже то наш Олифант має часте до парад. Ледви люди проходили від ювілейної, святкової на часі американський лад паради в честь 50-літнього ювілею основана міста. Коли опять нова парада навістила нещасний Олифант: конвенція Общества Р. Б. Почала ся она 22 і тревала 28, 24 а поваяк відбувала ся „дуже гарно“, то на загальне жадане мусіли додати ще один день на крики, то е 25-ий вересня. Дня 23 розпочала ся конвенція двома Службами Божими: одною для православних в ютославній церкві а другою, еї відправили татунцю Обухкевич в Олифанту, другий в Сімсон і Гумецький в Сиракув для... або я знаю як їх назвати?... Бо греко католикками певно що ні. А потім пішли всі на „спадир“ по Олифанті. Попереду, річ зовсім природна, в керичах виставили себе на показ мешканцям Олифанту „чиновники“. За керичами, серед клубів пороку, що робали поперед керичи „чиновнікоф“ та проклинали на чім світ Олифант, не знаючи, що се було зроблене з обчислень, бо коли делегати найдять ся пороку, то тоді уже не будуть могли тільки їсти на спільнім обіді — а се буде чистий виск.

Походивши так по вулицях та навівши ся до сита пороку пішли по нім закусяти на спільну хатню. Тут було „вельо барда шумних мов“. Говорили різні. Нарід стомлений „ужинал“. В тім громогласно затріщало крісло. На всіх вдарив передсмертний піт... Гадали ось — ось вальят ся гори, стогне земля, зьвізди падут на землю... Ні! Се Мг. Шмід підвів ся і почав говорити. А говорив за всіх і за вся, та нарешті „спросіл“, що хто думає про Епископа. Вачучи однак, що на се нарід починає обурювати ся, уділив голосу „літературови“ Іоанови Борухови. І відняло ся світло египецьке „общерусскости“ на землі Вашингтона і почало гварити. Але тут сараці тричала ся і халєпа. Відачасно не хотачи плазом пустити такої гарної нагоди „забездурно“ попоісти, слезавим оком споглядав раз в раз у миску, з відки — коли він говорив — його сусіди тгнули найсмачнійші куски, лишачучи ораторови самі кости. Але все такої говорив. Однак не втерпіла чесна „истиннорусска“ душа такої тяжкої зневаги. Глянув зизом на сусідів, одним сьміливим рухом вхопив рукою в миска, що попало — але говорив дальше. Пів губою звернувшись до делегатів а у

другу половину впакував се, що тримав в жмени і... не говорив вже дальше. Одна свиняча кістка стала штормом в красоріччівім горлі „світла“. Брикнули слюзи з очей і сарака покотив ся на столець. Лишень дуже енергічний помочи можна завдати, що Общество не діє тако своєю рідного мученика, якого смерти був би винен тільки Українець Епископ. Бо Борух вимовляючи слово Еп... вдявив ся власне кіткою; отже з того виходить що епископ був би винен его смерті. І так булаби ся дуже сумно закінчила хапаня, але — Богу дякувати — усе лишило ся тільки на страху.

З закінчення „обіду“ скінчила ся властива і найважніша точка конвенції а решта вже е дуже підрадного значіня.

З дальших собитій належить занотувати прослеженіе духовного управителя на нуту „Мир вам братя“ і его резигнацію з уряду, яку „взято до уваги“.

Потім прийшло справоздане головних урядників. Показало ся, що коли б прийшло ся сейчас виплатити усі зобовязаня то треба б ужити усіх фондів та навіть додати і славний боевий фонд, що то незабудої пам'яті Лудик в Фекулю навбирали та й все еще забракло би „лем“ 2000 дол. Так принайменче гворили „чиновники“ а звисна річ, що коли вони брехали то і я за ними. А потім прийшов знова до слова І. Борух та почав ганьбити Мг. Салея, що той попував йому бизнес. (Іменно одян і другий видали дуже славні букварі). Мг. Борух закидав Мг. Салею, що той не має поняти про граматику а мимо того хоче на ній зробити бизнес.

„Я говорив“ Мг. Борух — вправді також на граматиці не много резумію ся, та так зовсім певно не знаю, яку букву де поставити, але від чого розум та голова.

Я поставив в кождім слові на початку і на переді по одному Ъ, а дальше для певности вималював над кождою буквою по дашкови і в той спосіб як не одно, то друге буде добре; кождий знайде в моім букварі, що хто любить. Виду того вношу, щоб конвенція звернула ся до президента Рузвельта, аби той заказав Мг. Салеюви пзувати мені бизнес, хіба, що Мг. Салея згодить ся на своїм букварі вимазати своє імя а підписати мое; доки се не стане ся, то буквар Мг. Салея нічо не варта“. На се відповідав Мг. Салея, що не міг знати наперед, хто на букварах буде робити лучший бизнес, але на всякий случай бе ся в груди і т. д.

Дальше один з делегатів хотів конче познакомити ся з Лудиком та безвинно робив авантури, кричачи: „де то ест тен Луцик, що

то вше в НьюЙорку шедзев а новінко не пісал як ма буд ані ту не пришов здап рапорт перед делегатами. „І урйшла на порядок днешній справа „Правда“. Підняв ся крик. Делегати до магали ся, аби „Правду“ цілком інакше редагувати. „Бо то часом газету возьме і дитина в руки та научить ся з ньої сейчас великого свиньства“. Виринило питання, чи „Правда“ має дальше бути органом. Забрав слово Теодор Хилл з St Clair, Pa. і сказав, що в такої газети як „Правда“ народова нема найменчої користи, лиш крайня демократизація. Молодши поцросту аж гадь давати щось подібного в руки. В тій справі хотів ще говорити і Григ. Жавко в Централі, однак його не допустили до слова. Коли прийшло до голосованя, чи „Правда“ має перейти на власність Общества, віддано 40 голосів за а 34 проти. І тоді загрожені кумпаністи вичили найсильнійший аргумент (в обручами) і остало ся по давному.

Оттак менче більше відбула ся славна Конвенція Общества.

Делегат.

Воздух, здоровле і людське житє.

Нашу цілу землю, неначе лушпина оріх окружуе верства воздуха, грубости 10 миль. Поза сею границю нічо не може жити, бо нема уже там воздуха.

Вправді воздуха бачити не можна, але учені переконали ся, що він е мішаниною кількох газів. Найважнійшою його складовою частиною е газ званий киснем. Се неначе душа воздуху. Воздух о стільки має для нас вартости, скільки в ній е кисня. Колиб так його случайно бракло, ціла теперішня земля, весела, цвітуча і зелена переміни-б ся в одну мить в сумне цвинтарище. Усе б вимерло і ростины і звірі і люди. І не лиш жите але і світло та огонь без кисня суть немислимі.

Ві нераз се мусіли завважити, що в низькій, маленькій кімнатці, де збере ся більше людей ані лампа ані свічка не хоче добре горіти.

А се чому? Власне по тій причині що сі згромажені люди віддыхаючи, з'ужили воздух та находячий ся в ній кисень. В кімнаті лишило ся вельми мало воздуха та мало кисня, а без нього нема ні житя ні світла.

Чоловік за кождим віддыхом втягає в себе п'ять літрів воздуха, або 1 літр кисня а 4 літри других газів. Кисень як лиш дістане ся до легких, сейчас мішає ся там з кровію та дає їй силу і житеву здатність.

Видыханий з грудий воздух має в собі газ для здоровля дуже шкідливий. Се се так званий двокис угля. Сей газ для людей і звірів в більшій скількості е необхідний до житя, бо вони лише ним живуть.

Щоб воздух був здоровий і добрий до віддыханя мусить містити в собі п'яту часть кисня. На вільнім, незамкненим місці е ся скількість завжди однакова і тому пробувати на вільнім воздуху е найздоровше. Там однак, де перебуває в замкненим місці більша скількість людей, як пр. в школах, шпиталях, фабриках, на митингах е мало кисня в воздуху, бо його люди з'ужили. Воздух в таких місцях неприятно воняє, е душний та для здоровля вельми шкідливий. І щоби сьому зарадити, дають прилади вентиляційні, відчинають вікна і т. д., щоб завжди змінити воздух.

Се саме тикає ся і мешкань. Йде зима, та люди забавають вікна цьвахами, замурують усі швари, заліплюють найменчу дірку, щоб лиш — борони Боже — не дістала ся у кімнату крапля сьвіжого воздуха. Незнають, що забавочу вікна неначе вбивали цьваху свою власну домовину.

Йде зима і тому нехай сих кілька слів послужить пересторогою в тім так занедбанім взгляді. Не жалувати собі воздуху — він е безплатний — та відчинаєти вікна день в день на яку пів годани хотайби і в найсильнійші морози. Сьвіжий чистий воздух причить Вам в двоє здоровля.

Характер після язика.

В часописи „Gil Blas“ читаємо: Не показуйте нікому свого язика! Вже поминувши се, що за таку процедуру можна часами дещо і „обірвати“, але ще і той, що показує свій язик, ризикує, що виявить найтайнійші черти свого характеру непокликаний особі. Іменно тепер повстала нова наука, так звана глоссологія, після якої дуже певно можна з вигляду язика визначити характер чоловіка. Після сьої науки довгий язик вказує на отвертий, щирый характер людини; короткий знова означає чоловіка скритого і фальшивого; коли язик е широкий, то його властитель е милосерний; як знов він е вузький, то властитель його е нетовариський, замкнений в собі; довгий а широкий язик означає чоловіка неконсеквентного; довгий а вузький опять чоловіка, який не конче любить бавити ся в правду і сентименти; короткий а широкий язик е безпечним знаменем брехуна і обмовника; шпичастий язик може бути признакою так чоловіка вельми спосібного як і злобного. Як виходить, то нова наука зовсім не е скомплікована, та зовсім не треба довго студювати, щоб збагнути еї тайни. Ціла негода лишень в тім, що не дуже часто можна стрітити чоловіка, який би так ні сіло ні пало схотів кождому показувати свій язик.

Пророцтво на 1909 р.

Англійський „пророк“, званий під іменем „Old Moor“ а“ видав свій календар з пророцтвами на слідуючий рік. Коли йому можна вірити, то цілий 1909 рік буде вельми нещасливий. По перше має бути позбавлений своєї гідности і властивий якийсь дуже могоучий чоловік. Потім буде десь якась страшна жєлізнична катастрофа. Марець буде дуже нещасливий для богато королів і цєсарів, цвітьє принесе фінансову руїну і смерть одному з найбільших мільонерів сьвіта; в маю якась страшна катастрофа навістити місто Нью Йорк. В вересню Західні Індії навістить страшний землетрус. В грудню нарешті буде дуже богато всьляких катастроф на морю. Тільки один місяць червень буде трохи лагіднійший — бо в Мексику відеркють дуже богато поклади срібла. Але і се не привнесе хісна, бо в наслідок сього відкритя повстануть страшні людські забуреня і ворохобні.

А но, поживем, побачим.

Не завадить спробувати.

Німецька часопись „Wiener Extrablatt“ в числі з 11-го серпня оповідає, що в однім з віденьських судів розіграла ся слідуюча подія. Стає перед судом щець Людвік Ляндер за поневірняє своєї жінки.

— Судя: Муж не має права знущати ся над своєю жінкою!

— Обжалований: Се не було ніяке знущанє ся, се була лишень кара за єї довгий язик. Бо прошу сьвітлого суду — вона цілий божий день нічо не робить, лиш балакає тай балакає. Кілько разів прийду у хату, чи то рано, чи в полудне чи вечером, вона стоїть собі на коритарі або подвірю, або запхає ся десь до сусідів і балакає. І представте собі, як потім їда виглядає! Зупа перекурена, мясо спалене, ярина зіпсована і взагалі в цілій хаті свиньство по коліна.

— Судя: Отже тепер знаємо причину. Але що ви її зробили?

— Обжал.: Що я її зробил! Абсолютно нічо!.. Але позаяк жадні упімненя не помагали і все, коли я прийшов до дому, то завсїгда такої здивав єї на „любій розмові“ то нарешті вже мені се почало боком лізти. І я одною рукою вхопив єю за рамя а другою найспокійнійше в сьвітлі приліпив їй на губу плястер. (В суді страшенна веселість.) А більше нічога я єї не зробил!

— Жінка обжалованого: Та такі так. Він мені заліпив губу плястром — а я прецінь дуже мало говорю. Я е дуже мовчлива жінка.

— Судя: Чи простите своему чоловікови?

— Обжалований: О, мені не треба єї прощення, бо я такої зі своїм ліком мав рацію: тепер вона говорить далеко менше! І судя увільнив обжалованого від вини і кари.

H159

Як в Росії дістає ся уряд.

Найбільший реакціонер князь Мещерський, який знаменито знає позакулісові справки російських військових кругів, оповідає в часописі „Гражданин“ в який спосіб російські офіцери, ба навіть і високі вій-

ськові урядники доходить до своїх урядів та цілий. „І се не було зовсім „старих, добрих“ часів — говорить князь Мещерський — але такої сього (1908) року. Один офіцер хотів конче, щоб його перенесли з одного гарнізону до другого. Якийсь з його товаришів засягнувши язика, пісал його до одного висшого генерала, щоб його просити о перенесенє. Се мала бути найпевнійша дорога доосягненя цілі. Генерал вислухав просьбу дуже вчливо та відказав: — Се вправді буде досить тяжко перевести, але я буду старати ся. — Потім глянув на черевки офіцера та завважав: — Ви маєте цілком лікі черевки. Де вони роблені? — Тут в місті — Ага!.. Але коли ви же тут єсте, то принайменче скористайте зі спосібности: я вам дам адресу одного знаменитого шевця. Офіцер занотував собі адресу шевця, а тоді генерал сказав: — Прийдіть за два дни по відповіді. Недогадливий офіцер пішов до вказаного йому генералом шевця. Тут на запит, коли черевки будуть готові, дістав відповідь, що за п'ять днів. На дальший запит, кілько вони будуть коштувати, запитав ся швець офіцера, хто його післав до нього. Коли довідав ся, що генерал Н. відповів, що пара черевки буде коштувати 250 рублів. Крайню здивований такою високою ціною побіг офіцер до свого товариша. Сей порадив, щоб заплатити. Раду послухано і офіцер п'ятого дня дістав черевки, а сегомо бажане перенесенє.“

І чи дивно, що „дикі“ Японці зблили на прах те військо, над яким мають команду шевці?..

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим подає ся до загальної відомости по місцевим урядникам, а спеціально місцевим секретарям і організаторам, щоби при нагоді вступованя нових членів до Р. Н. Союзу і при записуваню запомог, тримались точно § 276 статутів Р. Н. Союзу. Винятком з сего суть похоронні кошты, на котрі член може полишати не більше як 100.00 дол. При тім повідомляє ся, що від тепер Голов. Уряд Р. Н. Союзу в жаден спосіб не буде взгляднювати приватних довгів по умерших членах, ані неправних загвєсї.

За Голов. Виділ Р. Н. Союзу в Америці.
Дм. Капігула, пр.
Тео. Лабовський, скр. рек.

Позір!

Коли хочеш знати „чї ми діти“ — купи велику і за що закуді“ — то купи велику

Історію України-Руси

в Руській Книгарні в Скретон, Па. Ся книжка має 384 сторін друку, 210 образів і портретів, 9 картин, в прехорошій оправі, написав Микола Аркас і коштує лишень 2.80 дол. в поштовою пересылкою.

Для інтелігенції поручає ся книжку — яко книжку настільну.

Руська Книгарня має на складі великий вибір книжок всьляких видавництва і всьлякого змісту, листовий папір і переписні листки з портретами славных людей. Цїнижки на жаданє даром.

Паміть на адресу: 41-3
RUSKA KNYHARNIA,
404 Broadway, Scranton, Pa.

ТОВАРИСКА „ВОРОЖКА“

домова гра для розривки.
Цїна книжочки 15 цнт.
SVOBODA
184 Hudson Str., New York.

Діла промовляють самі за кандидатами.

Що Републіканська Партія зробила для робітників.

Наші країни не мусять давати себе впроваджувати в блуд обіцянками, чи то Републіканськими, чи Демократичними політикерами. Ми кажемо се, позаяк хочемо, аби вони як найбільше користали в житті, як також хочемо, щоб зрозуміли вартість своїх голосів. Кожний голос рахує ся і кожний чоловік повинен голосувати на сю партію, котра робить для неї найбільше і найбільше. Найбільше наших чатателів се робітники і як робітникам, для них є найбільше інтересом, як дістати найбільшу платню і постійну роботу. До сего веде тільки одна дорога, а се, переглянути рекорди обох партій. Републіканська і демократична партія, кожда з них обіцяє багато робітникам, проте подивім ся ближше на їх працю. Коли демократична партія була при уряді, рекорд показує, що праця була дешева, заробок малий, робота постійна, довгий час тривало безробітє, в багато містах добродійні інституції мусіли годувати голодуючих робітників, і дуже мала часта з них могла заробити стільки, щоб вижити і виховати родиву. Коли Републіканська Партія дістала ся до влади платня підвишилась постійно, а робота ішла. Від 1894 до 1905 року платня підвишилась о 21 і пів процент в кожній родині, число робітників збільшило ся о 42 процент а підвишка тижневого зарібку доходила до 16 і сім десятих проценту. Сі числа говорять далеко більше, як обіцанки. Они показують, що если Републіканська Партія могла до тепер стільки зробити, то там самим зуміє се і в будучности; а позаяк наші робітники хотять більшої платні і ліпшої праці, проте наймудрійшим для них буде голосувати на Републіканських кандидатів на Президента і заступника Президента, то є на Тафта і Шермена як взагалі на цілий Републіканський тикет.

Що до Демократичної партії, то єї власний рекорд знищав єю і ні один здоровомислячий робітник не повинен голосувати на їх кандидатів.

Від Редакції: Поміщаючи сей авертайзмент редакція не бере на себе ані не ведає на нікого жадних зобовязань.

Читайте!

На підставі ухвали Конвенції „Совза“ кожде братство приналежне до „Совза“, повинно мати отей книжки:

- 1) Книжку членів (іменолов).
- 2) Книжку місячних склянок.
- 3) Книжку касову і протоколову.

На сі книжки повинно кожде братство заслати 5 долларів до каси „Совза“

Муштра.

Темний, підземний льох верку... Наоколо гуоті ліон, по котрих час до часу розводиться ся гук артивтік куль. Нігде вікогіського не видно, а тільки бляшаний комин виглядає в поміж корців ліщини... Гадав би хто, що у тому льоху не ма жадного жита... Там живуть сотки жовнір інтелігентів... Се просьвітелі народу прийшли відбувати місячну муштру. На вежі о пів кілометра віддаленої касарні вибила девята... Затрубили... і жовніри віддали ся в обняття Морфея. Омлять „сном справедних“... Коло дванайцяті сон їх перервав горем прибайтій голос: „Муштра, муштра“... котрий розкозавсь по „димбрі“, відбивавсь о стіни глухого верку тай гинув... Зірвались, біжуть, дилять ся — аж тут на середині „димбрі“ лежить божевільний... Післали по регіментового лікаря... Приїхав — потвердив „божевільство“ тай відїхав... А жовнір все кликав: „Муштра... муштра... муштра“... Семен Шпичер.

МУЖИК В СУДІ.

Мужик прийшов до суду, щоб розправитись із своєю женою. Судя: — Іване, отже ви кажете, що не можете вже довше вдержати з своєю женою? Іван: — Коли пан судя не хочуть вірити, то я лишу вам свою жінку на 3 дні на пробу.

ДОБРИЙ ЗАРОБОК

Кожний може легенько заробити 12 долларів тижнево через розповсюдженє нашого російського тютюву. Пробу испісламо даром. Пишіть сейчас залучаючи марку на відповід до Russian Tobacco Co. 132 Nassau Str. Room 301 New York, N. Y. 4-4

Папері листові з образами

25 штук 50 цнт.; метриків всякого рода по 3 цнт. за одну; книжки молитовні і сьвітські по дешевій ціні — цінніки висилаєсь на жаданє. Адресувати належить SVOBODA 184 Hudson Str., New York

За дармо!

Не присилайте гроший. З-б Ваш кредит є важний. Тисячі миль віддалені, а можете без найменшої трудності лічити ся так як бистро були лічило тут. Та чудотворна медицина „SALFERRO“ висилає ся на пробу кождому, хто єї потребує. Чоловік підупавший на здоров'ю, одегустованій до всего, перепрацьований, чоловік, котрий терпить з причини утраченя мужества, нічні полюції, хороби, котрі повистались в ровкошій молодечі, болі крижієй, жолудка, утрата памяти, ревматизм, нерви і т. п. Так за дармо дістанете, як повітре, котрим віддихаете. Наші ліки суть спеціальні для ослаблених мужчан і жєнчан. На всі ті лєсні недуги, розстроєні нерви, брак енергії, непевність себе, нехота до товаріств, встидливість. — Ві цих випадків і станете ся здоровим, будете товаріски приятельські, певні себе, скріплені на умі і тілі. Менше о те, що ви уже раз пробовали, спробуйте це раз, естє то за дармо. Ми хочемо вам помочи, як добрий Самарянин, як прятель. Бєть то найлучше средство лічєнє, але ви мусите написати по нег в тій хвилі, тепер, коли естє бесплатє. Навіть також газету, в котрій ви то олошєне вичитали, а дістанете одну книжку безплатно. Пишіть зараз до: Samaritan Sanitarium, Dep. 107, North Detroit, Mich.

Руска Агенція Корабельна і Пересилка Грошей

184 Hudson Str., New York, N. Y. Ся Контора залагоджує слідуючі справи: Пересилає гроші до всіх країв по цінах можливо найтавших і як найскорше. Продає Шифарти на ріжні лінії корабельні до старого краю і з краю до Америки по найтанших цінах. Виробляє повновласти, контракти купни і продажні заосмотрені підписом конзуля; перепроваджує всякі інші справи зі судами і старокравними властями. Полагоджує справи війскові, як увільненє від асеструнву, війскової контролю, увільненє від вправ і т. п. Міняє гроші — старокравні на американські і американські на краєві після бїжучого курсу. Адреса: Ruthenian Exchange Co. 184 Hudson Str., New York, N. Y.

Читайте уважно!

Звертаємо увагу усіх Ви. Родимців про одноким управленнєм до пересилки гроший на стейт Колектівок є ГАВРИЙ ДЗЯДИМ, 130 Main Str., Derby, Conn. який є нотарем публічним і має капію в стейті в сумі 10.000 долларів. У всякій справі удавайте ся лиш до него. Він виробляє повновласти, контракти купни і продажні і т. д. Полагоджує справи війскові як увільненє від асеструнжу, контролю, вправ і т. п. Продає шифарти на всі лінії корабельні. Міняє і пересилає гроші до всіх країв. Тому, Родимці, проч в чужинні удавайте ся лиш до: GABRIEL DZIADYK, 130 Main Str., Derby, Conn.

Dr. J. SZLUPAS,

1419 N. Main Ave., Scranton, Pa. Можна єго бачити в офісі: від 8-ої до 10-ої год. рано, від 2-ої до 4-ої попол., від 7-ої до 10-ої вечер. Old Phone 1269-B

Dr. E. J. LARKIN

Дентист. 40-08 Офіс отворений від 7-ої рано до 8-ої пополуд. В неділі від 10-ої год. рано до 12 попол. 24 Elizabeth Street, Derby, Conn. ВСІ РОБОТИ ГАРАНТУЮТЬ СЯ. Офіс коло Derby Gas Company.

Руский Лікар Doctor S. Robert Schultz 39 East 7th Str. New York. Телефон 3645 Orchard. Лічить усі недуги діточі, мужескі і жіночі. Виліченє — сли можливе — гварантує ся. Лічить після найновіших систем електрикою, та посідає найлучші електричні машини. Досліджує при помочи промінів Рентгена. Nebulizer — однокє найуспішнійше средство протя катару при помочи інгаляції. DOCTOR SCHULTZ 39 E. 7th Str., New York City, поміж 2 а 3 евеню.

Оден з найбільших броварів в Америці. ПАРІТЬ ПИВО НА КРАЄВИЙ СПОСІВ, ВЕЗ ВСЯКИХ ПРИМІШОК. Хто лиш раз по Голова від него коштує сего пива, ніколи не болить, то иншого вже не бо єсть здоровє і буде щєти. ПОЖИВНО. НЕ ТРЕБА ЄГО ЗРЕПТЮЮ ХВАЛИТИ, БО ДОБРЕ САМО ЗА СЕБЕ РОВОРІТЬ. E. ROBINSON'S SONS, LAGER BEER BREWERY, 435 to 456 N. 7-th Str. SCRANTON, PA. Telephone calls: GENERAL OFFICE 2333. NIGHT CALL 4854.

Книжки

які можна дістати в складі книжок „Свобода“: Америка ..... 15 ц. Ангел та пустельник і т. і ..... 15 ц. Біблія велика ..... 2 дол. Борба клєс і чому робітники організують ся ..... 15 ц. В Старім і Новім краю ..... 25 ц. Гріхи міліонерів і т. п. С. 7. 15 ц. Дещо з історії православної мисії в Америці ..... 10 ц. Дещо про звєрята ..... 30 ц. Дві левади і т. п. С. 5. .... 15 ц. Дорога любови, то Божа дорога. С. 6 ..... 15 ц. Емігрант ..... 15 ц. Жовнір ..... 10 ц. Журавлі ..... 10 ц. Житє Ісуса Христа ..... 1.50 дол. Житє зарібки, організації і т. п. в Спол. Державах ..... 15 ц. Земельне питанє ..... 15 ц. Зуб за зуб ..... 10 ц. Історія Руси з образками ..... 10 ц. Капітал і праця ..... 15 ц. Книжка Рахункєва ..... 50 ц. Казки про Жидів ..... 10 ц. Марія ..... 10 ц. Многєстрадальний народ, огляд історії українського народу ..... 20 ц. Навєрнений Грішник ..... 20 ц. Народний рух австро-угорських Русинів ..... 15 ц. Новий Завіт ..... 2 дол. Образки і загадки ..... 10 ц. Оповіданя ..... 15 ц. Оповід. про задрях богів ..... 10 ц. Про відступників від православія ..... 10 ц. Про нутро землі ..... 25 ц. Підземні скарби ..... 25 ц. Покуса ..... 10 ц. Псалтир ..... 1 дол. Релігійні вірованя старинних народів ..... 20 ц. Розмова Поляка з Русином іо Смерть ..... 10 ц. Стародавні казки та оповіданя ..... 15 ц. Степові люде ..... 15 ц. Страйк ..... 20 ц. Стрілья на смерть, робітнича драма ..... 15 ц. Товаришка ворожка ..... 15 ц. Унія в Америці ..... 20 ц. Хто з чого жє ..... 15 ц. Якї то є люди на землі, з 20 образками ..... 50 ц. Як мужик ходив до царя правди шукати ..... 15 ц. Через кордон ..... 15 ц. Якої нам треба науки ..... 5 ц. Руско-англійський тлумач ..... 60 ц. Польско-англійський тлумач ..... 60 ц. Коляда ..... 15 ц. Молитвенники в красній оправі. Бог Надежда моя ..... 2.50 дол. Хліб Душі ..... 2.50 „ Друх Duszi ..... 1.50 „ Друх Duszi (в звч. опр.) ..... 75 ц. Молитвенник малий ..... 1.50 дол. Вінець ..... 1.50 „ Зборник ..... 2.30 „ Також можна дістати: Книжочки колекторські церковні ..... 10 ц. Книжочки братські ..... 10 ц. Метри і хрєщеня ..... 3 ц. Метрики шлюбні ..... 3 ц. Метрики смерті ..... 3 ц. Помиянік померших душ ..... 10 ц.

Пам'ять на адресу: Swoboda,

184 Hudson Str., New York, N. Y!

THE FIRST NATIONAL BANK OF MINERSVILLE, PA.

Капітал \$50.000.00 Надвїшка і нерозділені зиски \$93.000.00 Заснований 1864 року. Найстарий Народний Банк в Скулжим Кавті. Провадить загальний банківський бізнес. Видає міжнародні монї ордері, драфти і пересилає гроші до всіх частин сьвіа. Пизнає гроші на реальність. Депозити сего банку подвоїлись протягом послїдних 5 літ і виносять тепер около \$500.000.00. Гроші пересилає через фірму Knauth Nachod & Kuhne, New York, N. Y. K

РУСИНИ! Ся зачєсно дістати в складі книжок „Свобода“: Америка ..... 15 ц. Ангел та пустельник і т. і ..... 15 ц. Біблія велика ..... 2 дол. Борба клєс і чому робітники організують ся ..... 15 ц. В Старім і Новім краю ..... 25 ц. Гріхи міліонерів і т. п. С. 7. 15 ц. Дещо з історії православної мисії в Америці ..... 10 ц. Дещо про звєрята ..... 30 ц. Дві левади і т. п. С. 5. .... 15 ц. Дорога любови, то Божа дорога. С. 6 ..... 15 ц. Емігрант ..... 15 ц. Жовнір ..... 10 ц. Журавлі ..... 10 ц. Житє Ісуса Христа ..... 1.50 дол. Житє зарібки, організації і т. п. в Спол. Державах ..... 15 ц. Земельне питанє ..... 15 ц. Зуб за зуб ..... 10 ц. Історія Руси з образками ..... 10 ц. Капітал і праця ..... 15 ц. Книжка Рахункєва ..... 50 ц. Казки про Жидів ..... 10 ц. Марія ..... 10 ц. Многєстрадальний народ, огляд історії українського народу ..... 20 ц. Навєрнений Грішник ..... 20 ц. Народний рух австро-угорських Русинів ..... 15 ц. Новий Завіт ..... 2 дол. Образки і загадки ..... 10 ц. Оповіданя ..... 15 ц. Оповід. про задрях богів ..... 10 ц. Про відступників від православія ..... 10 ц. Про нутро землі ..... 25 ц. Підземні скарби ..... 25 ц. Покуса ..... 10 ц. Псалтир ..... 1 дол. Релігійні вірованя старинних народів ..... 20 ц. Розмова Поляка з Русином іо Смерть ..... 10 ц. Стародавні казки та оповіданя ..... 15 ц. Степові люде ..... 15 ц. Страйк ..... 20 ц. Стрілья на смерть, робітнича драма ..... 15 ц. Товаришка ворожка ..... 15 ц. Унія в Америці ..... 20 ц. Хто з чого жє ..... 15 ц. Якї то є люди на землі, з 20 образками ..... 50 ц. Як мужик ходив до царя правди шукати ..... 15 ц. Через кордон ..... 15 ц. Якої нам треба науки ..... 5 ц. Руско-англійський тлумач ..... 60 ц. Польско-англійський тлумач ..... 60 ц. Коляда ..... 15 ц. Молитвенники в красній оправі. Бог Надежда моя ..... 2.50 дол. Хліб Душі ..... 2.50 „ Друх Duszi ..... 1.50 „ Друх Duszi (в звч. опр.) ..... 75 ц. Молитвенник малий ..... 1.50 дол. Вінець ..... 1.50 „ Зборник ..... 2.30 „ Також можна дістати: Книжочки колекторські церковні ..... 10 ц. Книжочки братські ..... 10 ц. Метри і хрєщеня ..... 3 ц. Метрики шлюбні ..... 3 ц. Метрики смерті ..... 3 ц. Помиянік померших душ ..... 10 ц. Пам'ять на адресу: Swoboda, 184 Hudson Str., New York, N. Y!

ВИРОБИ БРАЦКІ

машлі, шапєв, відзнаєк, хорутви, уніформ. ДІВНИК І ПРОБЄВ ВИСИЛАС ДАРОМ. МОЖЕТЕ ПИСАТИ ДО НАС ПО РУСЬКІ СЛОВОНЬКАМИ 400 ПОЛСЬКІ. R. H. MORGAN 13 N. MAIN ST. SHENANDOAN, PA.

UNION Ticket Agency ПРОДАЖА ШИФКАРТ 203. Laskavana Ave. SCRANTON, PA. Найліпше місце, де можна купити шифкарту до старого краю, як також переслати гроші до Галичини, Угорщини, Росії і других країв по таній ціні. Дасмо також позички на моргч. Однокий русиний адвокат і нотар на цілу Америку Дїонтр прав ЮЛІАН ЧУПНА Конзулярний комисар. Полагоджує всі справи в Галичині. Процєс спадковї і грукатовї. Відборє гроші від довжиків. Справи війскової. Споряджує контракти, повновласти і всі інші документи. Перепроваджує ітабуляції і всі інші гіпотечні. 3 N. Main Str. WILKES-BARRE, PA. Адрес почтовий: JULIAN CZUPKA, I. L. D. P. O. Box 372. WILKES-BARRE, PA.

MERCHANTS NATIONAL BANK Шемандоа, Па. Капітал 100.000.00 дол. Надвїшка 120.000.00 дол. Депозити више пів цілого долларів. Се є NATIONAL BANK чартерований Урядом Злучених Держав і під безпосередню контролею тогож уряду. Є се однокий Банк в Шемандоа, Па. що має свій власний будинок, в яким мють ся почта. Выдадате гроші до того Банку а дістанете від них процент. Банк сей виплачує що року тисячі долларів проценту своїм востумерам, котрі мають в нім свої гроші. Там розмовляє ся по руски. Merchants National Bank на роші улицей Мойн і Лойд, Шемандоа Па.

Стефан Рябець має у себе найліпші напитня, цигари і папіроси. Має також добре заряджену гросєрню — СПРОБУЙТЕ! Mahanoy Plane, Pa.

з 17 намілєнн ЖЕЛТИННИХ годинників. і жінок, кавручує ся бєз пловєнє, послєдуючий. а гварантієво на 30 літ, подвійні куворки мразю вкриті. Ходить бєзупорочно та спеціально зроблєний для людей, котрі роблять пря жєлізничих, і гварантує ся на 20 літ. Не звичайна награда. — Ми вышлємо сєй годинник на кожду адресу за послєдуючий (С. O. D.) \$5.75 і за зворотом перєтоє (С. O. D.) \$5.75 і ви зможєте його оглянути, і если єму не пободєє ся — то тоді не потребує платити ані одного цєнта. За таній годинник ви лишного мунци треба заплатити 25 дол. Дуже гарний 14 кар. золотом поволєний лєндушок а дармовісом — додєє ся даром до кождого годинника. EXCELSIOR WATCH CO. 1101 Athenaeum Building, Chicago, Ill.